

Assessing the sustainability of the components emerging from the urban development strategy (CDS) from the perspective of residents (case example: Ardabil city)

Mohammad Hassan Yazdani ^{1✉} | Samira Saidi Zaranji ² | Kamran Dolatyariyan ³

1. Corresponding author, Associate Professor of Geography and Urban Planning, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.: yazdani@uma.ac.ir
2. PhD student in Geography and Urban Planning, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. Saeidi3737@gmail.com
3. PhD student in Geography and Urban Planning, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. Kamrandowlatyari@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Urban development strategy represents a contemporary approach in urban planning and management, offering a framework for achieving sustainable urban development through poverty reduction, citizen participation, and increased investment. Like many cities in Iran, Ardabil faces numerous challenges, including inadequate governance, deteriorating infrastructure, substandard housing, weak public utilities, and insufficient social and health services. These issues underscore the necessity of strategic planning to address urban development effectively. This study aims to evaluate the indicators of urban development strategy in Ardabil. Employing a descriptive-analytical methodology, the research is grounded in field investigations. A sample size of 230 participants was determined using Sample Power software. Data analysis was conducted using one-sample T-tests and structural equation modeling (SEM) in AMOS Graphics software .The results of the one-sample T-test revealed that the status of urban development strategy indicators—livability, good governance, bankability, and competitiveness—in Ardabil is suboptimal, with mean scores of 2.21, 2.6, 2.62, and 2.15, respectively. Second-order factor analysis indicated that among the dimensions of urban development strategy, competitiveness, with a factor weight of 0.93, exerts the most significant influence, while bankability, with a factor weight of 0.62, has the least impact. Furthermore, the findings demonstrated that an improvement in the good urban governance index leads to a 0.55 increase in bankability, a 0.76 increase in livability, and a 0.86 increase in competitiveness. These results highlight the interconnectedness of governance quality with other dimensions of urban development, emphasizing the need for integrated strategies to enhance Ardabil's urban sustainability.
Article history:	
Received	
2023/08/13	
Received in revised	
2024/05/15	
Accepted	
2024/09/07	
Published	
2024/09/09	
Published online	
2025/09/23	
Keywords: Ardebil city, modeling, strategy, stability, Urban Development.	
Cite this article: Yazdani, Mohammad Hassan., Saidi zaranji, Samira., & Dolatyariyan, Kamran. (2025). Assessing the sustainability of the components emerging from the urban development strategy (CDS) from the perspective of residents (case example: Ardabil city). <i>Journal of Applied Researches in Geographical Sciences</i> , 25 (78), 460-487. DOI: http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.78.11	
 © The Author(s). Publisher: Kharazmi University DOI: http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.78.11	

Extended Abstract

Introduction

The rapid transformations occurring in cities across various dimensions have rendered urbanization a fertile ground for numerous contradictions and social conflicts. In many respects, cities have evolved into environments where poverty and wealth coexist and accumulate within societies. In response to uncertain future conditions, managerial inefficiencies, and the declining quality of urban life, a novel approach emerged in the planning literature in 1999, termed "Urban Development Strategy" (CDS), as introduced by the Cities Alliance. The Cities Alliance posits that the Urban Development Strategy is predicated on principles of governance and effective management, financial viability, competitiveness, and livability. Its objective is to establish conditions that allow citizens to experience a high quality of life and access essential urban services, thereby bridging the divide between privileged and marginalized areas. The goals of this strategy encompass fostering an integrated urban perspective, enhancing governance and management, increasing investment, and systematically and continuously reducing urban poverty. A pivotal aspect of this approach is its acknowledgment of cities as engines of economic development, which have a direct impact on poverty alleviation, local economic growth, and improved governance. Ardabil, the capital of Ardabil Province, confronts numerous challenges, including marginalization, unemployment, the prevalence of dilapidated and unstable structures, inadequate housing, traffic congestion, noise pollution, and weak infrastructure. The primary objective of this research is to evaluate the status of the indicators and components of the Urban Development Strategy in Ardabil. The study aims to address the following questions: What is the current status of Ardabil concerning the dimensions of the Urban Development Strategy? Which dimensions among the indicators and components of the Urban Development Strategy are most significant in Ardabil? What is the relationship between the components and indicators of the Urban Development Strategy within the study area?

Material and Methods

This research is applied in its purpose, descriptive-analytical in its methodology, and survey-based in terms of data collection. To determine the type and degree of relationship between the factors influencing the Urban Development Strategy, structural equation modeling (SEM) was employed using AMOS software. For both descriptive and inferential data analysis, a one-sample T-test was conducted utilizing SPSS software. The statistical population of the study comprised residents of Ardabil. Considering the research subject and hypotheses, Sample Power software was employed to estimate the sample size, resulting in a study sample of 230 individuals.

Results and Discussion

The findings from the one-sample T-test indicate that Ardabil is in an unfavorable position regarding the dimensions of the Urban Development Strategy. The results of the second-order factor analysis revealed that among the dimensions of the Urban Development Strategy, competitiveness, with a factor weight of 0.93, exerts the most significant impact, while bankability, with a factor weight of 0.62, exerts the least influence in Ardabil. Additionally, the research findings demonstrate that an increase in the good urban governance index correlates with a 0.55 increase in bankability, a 0.76 increase in livability, and a 0.86 increase in competitiveness. Finally, it was determined that factors

such as attracting investment to the city, satisfaction with the security of the banking system, the adoption of new technologies in banking, the expertise and skills of city managers, and the accountability of urban laws exert the greatest influence on the Urban Development Strategy process in Ardabil.

Conclusion

This study has examined the indicators of the Urban Development Strategy in Ardabil. The results indicate that the study area is in an unfavorable position concerning the discussed indicators. To achieve comprehensive development in Ardabil, a systematic, long-term, and forward-looking approach to urban planning must be prioritized. Furthermore, to effectively implement urban projects, a fundamental revision of the traditional planning system (master plans) is necessary, with an emphasis on detailed planning and long-term strategies for urban development. Another critical issue is the need to address the incomplete implementation of plans by prioritizing the localization of planning processes and developing a local planning framework based on socio-cultural characteristics as a foundation for decision-making in Ardabil. Lastly, it is important to acknowledge that Ardabil is a historical and cultural city with significant potential concerning climate, tourism, scenic landscapes, agriculture, and music. If urban policymakers adopt a strategic and targeted approach to planning, the economic and tourism prospects of Ardabil can be significantly enhanced, thereby boosting its competitiveness on both national and international levels.

References

- Mouratidis K (2021). Urban planning and quality of life: A review of pathways linking the built environment to subjective well-being. *Cities*. 115:103229. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103229>
- Mobaraki, Omid; Sarwar, Houshang, Hatami, Fathullah. (2018). Evaluation of urban development strategy (CDS) indicators in Zanjan, *Urban Management Studies*, 11 (38): 10-23. (in persian). https://ums.srbiau.ac.ir/article_15332.html
- Soushi, Suzuki. & Peter, Nijkamp. (2018). Winners in the urban champions league – A performance assessment of Japanese cities by means of dynamic and superefficient DEA, *Journal of Urban Management*, Vol.7, pp.6–20. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2018.01.001>

سنجش پایداری مؤلفه‌های برآمده از استراتژی توسعه شهری (CDS)^۱ از منظر ساکنین (نمونه موردی: شهر اردبیل)

محمدحسن یزدانی^۱، سمیرا سعیدی زارنجی^۲، کامران دولتیاریان^۳

۱. نویسنده مسئول، استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

رایانامه: yazdani@uma.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

رایانامه: Saeidi3737@gmail.com

۳. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

رایانامه: Kamrandowlatyari@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	استراتژی توسعه شهری رویکردی نوین در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری است که با کاهش فقر، مشارکت شهروندی و افزایش سرمایه‌گذاری می‌تواند زمینه را برای رسیدن به توسعه پایدار شهری فراهم سازد. شهر اردبیل مانند بسیاری از شهرهای ایران با مشکلات عدیده‌ای از قبیل، حکمروایی نامناسب، بافت‌های فرسوده، مسکن نامناسب، ضعف زیرساخت‌ها و کمبود خدمات اجتماعی - بهداشتی مواجه است که مجموع این عوامل ضرورت توجه به برنامه‌ریزی استراتژیک را نشان می‌دهد. هدف این مقاله سنجش شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در شهر اردبیل می‌باشد. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی و مبتنی بر بررسی‌های میدانی است. حجم نمونه با استفاده از نرم‌افزار Sample Power ۲۳۰ نفر برآورد گردید. جهت ارزیابی نهایی و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری T تک نمونه‌ای و نیز از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) در نرم‌افزار AMOS Graphics استفاده گردید. نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای پژوهش نشان داد وضعیت شاخص‌های استراتژی توسعه شهری شامل زیست پذیری، حکمروایی مطلوب، بانکی بودن و رقابت پذیری در قلمرو مورد مطالعه با میانگین‌های ۲/۶، ۲/۶۲، ۲/۱۵، در وضعیت قابل قبولی قرار ندارند. نتایج تحلیل عاملی مرتبه دوم پژوهش نشان داد از میان ابعاد استراتژی توسعه شهری، بُعد رقابتی بودن با بار عاملی ۰/۹۳ داری بیشترین اثرگذاری و بُعد بانکی بودن با وزن عاملی ۰/۶۲ دارای کمترین اثرگذاری در شهر اردبیل می‌باشند. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که با افزایش شاخص حکمروایی خوب شهری بُعد بانکی بودن به میزان ۰/۵۵، بُعد زیست پذیری به میزان ۰/۷۶ و بُعد رقابتی بودن به میزان ۰/۸۶ افزایش می‌یابد.
مقاله پژوهشی	
تاریخ دریافت:	
۱۴۰۲/۰۵/۲۲	
تاریخ بازنگری:	
۱۴۰۳/۰۵/۱۵	
تاریخ پذیرش:	
۱۴۰۳/۰۶/۱۷	
تاریخ انتشار:	
۱۴۰۳/۰۶/۱۹	
تاریخ انتشار آنلاین:	
۱۴۰۴/۰۷/۰۱	
کلیدواژه‌ها:	
استراتژی،	
پایداری،	
توسعه شهری،	
شهر اردبیل،	
مدل‌سازی.	

استناد: یزدانی، محمدحسن؛ سعیدی زارنجی، سمیرا؛ و دولتیاریان، کامران (۱۴۰۴). سنجش پایداری مؤلفه‌های برآمده از استراتژی

توسعه شهری (CDS) از منظر ساکنین (نمونه موردی: شهر اردبیل). نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۵

(۷۸)، ۴۶۰-۴۸۷. <http://dx.doi.org/10.61186/jgs.25.78.11>

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه خوارزمی تهران.

^۱ - City Development Strategy

مقدمه

بر اساس گزارش‌ها و آمارهای سازمان ملل (سازمان ملل^۲، ۲۰۱۹: ۱). ۳۰ درصد از جمعیت جهان در سال ۱۹۵۰ در مناطق شهری زندگی می‌کردند. این درصد در سال ۲۰۱۸ به ۵۵ درصد افزایش یافته و پیش‌بینی می‌شود این مقدار جمعیت شهرنشین تا سال ۲۰۲۴ به ۵۷ درصد و تا سال ۲۰۵۰، به ۶۸ درصد برسد (شورای ساختمان‌های بلند و زیستگاه شهری^۳، ۲۰۲۰: ۲، سازمان جهانی بهداشت^۴، ۲۰۲۰). لازم به ذکر است که با توجه به تمرکز فرصت‌های کاری و اجتماعی درون شهرها و تمرکز حدود ۸۰ درصد از ثروت‌های جهانی در آن، رشد پدیده شهرنشینی غیرقابل کنترل بوده و همواره بر رشد جمعیت شهرها افزوده خواهد گشت (سواکول^۵، ۲۰۲۰، هود کنسن^۶ و همکاران، ۲۰۱۸، سازمان ملل^۷، ۲۰۱۹، گریفیث^۸ و همکاران، ۲۰۱۹). با توجه به تغییرات شتابان شهرها در ابعاد مختلف، می‌توان گفت که شهرنشینی بستر انواع تضادها و تعارض‌های اجتماعی در جوامع است و به تعبیری شهرها در هر جامعه‌ای به محل انباشت فقر و ثروت تبدیل شده‌اند (سو شی و پیتز^۹، ۲۰۱۸: ۸). مسائل و مشکلات موجود در شهرها نشانگر عدم تحقق شاخص‌های پایداری در آن‌هاست؛ بنابراین با توسعه شهرها و مطرح شدن اصل توسعه پایدار، توجه به اصل پایداری هر چه بیشتر موردتوجه قرار می‌گیرد. از این‌رو، اندیشمندان در راستای توسعه پایدار در پی یافتن راهکاری برای برون‌رفت از این مشکلات هستند (وایمین و شویان^{۱۰}، ۲۰۲۰: ۶۷۴، برنامه توسعه سازمان ملل^{۱۱}، ۲۰۱۸).

بنابراین در پاسخ به شرایط نامطمئن آینده، ناکارآمدی مدیریتی و کاهش کیفیت زندگی در شهرها، از سال ۱۹۹۹ رویکرد نوینی در ادبیات برنامه‌ریزی تحت عنوان استراتژی توسعه شهری توسط سازمان ائتلاف شهرها به وجود آمد (موسوی و کیخسروی، ۱۳۹۸: ۲). بنا بر تعریف مطالعات سازمان ائتلاف شهرها، راهبرد توسعه شهری بر پایه حاکمیت و مدیریت خوب، بانک‌پذیری، رقابت‌پذیری و قابلیت زندگی استوار است (موراتیدیس^{۱۲}، ۲۰۲۱: ۶)؛ و بر آن است که زمینه‌های برخوردار شدن شهروندان از زندگی و خدمات پایه شهری را فراهم ساخته، شهر کامل یا شهر برخوردار را در برابر شهر محروم یا شهر فاضل احیا کند، اهداف استراتژی توسعه شهری شامل استراتژی دورنمای یکپارچه شهری، بهبود حکومت و مدیریت، افزایش سرمایه‌گذاری و کاهش سیستماتیک و مداوم فقر شهری است. بیشترین اهمیت این رویکرد این است که به‌عنوان یک استراتژی گسترده شهری، شهر را به‌عنوان موتور توسعه اقتصادی در نظر می‌گیرد و تأثیر مستقیم در کاهش فقر، رشد اقتصاد محلی و بهبود حکمرانی دارد (مبارکی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰).

اگرچه CDS در هر شهر منحصربه‌فرد است اما تجربه نشان داده است که تقریباً همه شهرهای موفق در جهان به پنج موضوع اصلی شامل معیشت، کیفیت محیط شهری و ارائه خدمات و بهره‌وری انرژی، شکل و زیرساخت فضایی، منابع مالی و حکمرانی می‌پردازند (سازمان ائتلاف شهرها^{۱۳}، ۲۰۲۰). این راهبرد چهار مرحله اساسی و مهم دارد، مرحله اول: کجا هستیم؟ در این مرحله شهر از تمامی ابعاد اعم از اقتصادی، اجتماعی، منابع محلی زیست، جغرافیا و قابلیت‌ها و ضعف‌ها و انتظارات گروه‌های ذینفع مورد شناسایی و بررسی قرار می‌گیرد. مرحله دوم: می‌خواهیم کجا باشیم؟ پس از گذراندن مرحله اول و تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات، برآورد نیازها و انتظارات جامعه، چشم‌انداز شهر تنظیم می‌شود. مرحله سوم: چگونه به آنجا برسیم، گزینش و تدوین برنامه‌های مداخلات برای رفع مشکلات و نیازها در این مرحله صورت می‌گیرد. ضروری است در این مرحله با استفاده از روش‌های ارزیابی راهبردی، برنامه‌های مختلف موردسنجش قرار گیرد. مرحله چهارم:

2 - United Nations

3 - CTBUH

4 - WHO

5 - Sovacool

6 - Hodkinson

7 - United Nations

8 - Griffiths

9 - Soushi and Peter

10 - Wiemin and Xiaoyang

11 - United Nations Development Programme

12 - Mouratidis

13 - Cities Alliance

چه اقداماتی باید انجام دهیم؟ در این مرحله با تعیین راهبردها، برنامه‌های مشخص شده برای اقدام و پروژه‌ها، جزئیات اجرایی دستیابی به چشم‌انداز ارائه می‌شود و مسئولیت‌های حاکمیت محلی، جامعه، نهادهای خصوصی و اشخاص تعیین می‌گردد (رضویان و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۳). در ایران نیز، با وجود اینکه بیش از هفت دهه از عمر اجرای طرح‌های مختلف شهری می‌گذرد ولی عملاً معدود ارزیابی مستمری از کیفیت و کمیت این طرح‌ها صورت پذیرفته است (رهبرنیا و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۳۶۴) و مانند بسیاری از کشورهای درحال توسعه شهرهای ایران به لحاظ ارائه کارکردها و عملکردهای ضعیف و مشابه در ابعاد مختلف نتوانسته‌اند جایگاه مناسبی برای حضور در شبکه شهری جهانی بیابند.

شهر اردبیل مرکز استان اردبیل می‌باشد که با چالش‌های مختلفی مانند حاشیه‌نشینی، بیکاری، وجود بافت‌های فرسوده و ناپایدار، مسکن نامناسب، ترافیک و آلودگی صوتی و ضعف زیرساخت‌ها مواجهه است. علی‌رغم اینکه این شهر، به‌صورت بالقوه، برخی از زمینه‌های توسعه پایدار به‌ویژه از لحاظ اقتصادی، فرهنگی و گردشگری را دارا می‌باشد، اما بررسی روند تهیه و اجرای طرح‌های مختلف توسعه این شهر، نشان داده است که تلاش برای تحقق توسعه پایدار، بر مبنای قابلیت‌های موجود در شهر، مورد غفلت قرار گرفته است. استراتژی توسعه شهری (CDS)، بر رشد اقتصادی و رقابت‌پذیری، مشارکت اجتماعی و کاهش فقر شهری تأکید دارد و با دیدگاه‌های نوین توسعه پایدار هماهنگ می‌باشد و می‌تواند بستری برای رشد پایدار و ارتقای وضعیت شهرها را فراهم کند؛ هدف اصلی پژوهش حاضر سنجش وضعیت شاخص‌ها و مؤلفه‌های استراتژی توسعه شهری در شهر اردبیل است و سعی شده است تا به سؤالات ذیل پاسخ داده شود. ۱- وضعیت شهر اردبیل از لحاظ ابعاد استراتژی توسعه شهری چگونه است؟ ۲- در میان شاخص‌ها و مؤلفه‌های راهبرد توسعه شهری در شهر اردبیل کدام بعد دارای اهمیت بیشتری است؟ ۳- ارتباط بین مؤلفه‌ها و شاخص‌های راهبرد توسعه شهری در محدوده مطالعه به چه صورت است؟

با توجه به قلمرو موضوعی تحقیق برخی مطالعات انجام‌گرفته در زمینه پژوهش موردبررسی قرار گرفته است. احد نژاد و همکاران (۱۳۹۷) شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) در شهر زنجان را موردبررسی قرار دادند، نتایج پژوهش حاکی از آن بود که ماتریس ارزشیابی عوامل داخلی و خارجی برابر با مقادیر ۲/۲۶ و ۲/۴۰ می‌باشند و از مقدار عددی ۵/۲ کمتر بودند، همچنین در این تحقیق مشخص شد که شاخص‌های استراتژی توسعه شهری با تحلیل SOWT در شهر زنجان بسیار ضعیف می‌باشند، در نهایت اولویت‌ها و راهبردهای برای برنامه‌ریزی استراتژیک شهر زنجان مشخص گردید. هوشیار (۱۳۹۹) در تحقیق خود با عنوان چشم‌انداز سازی مشارکتی مبتنی بر راهبرد CDS در شهر اشنویه نشان داد که میانگین کلی شاخص CDS در شهر اشنویه ۲/۶ است و بهترین استراتژی برای شهر اشنویه تا سال ۱۴۱۵ تقویت عملکرد کشاورزی است. کریمیان بستانی و راشکی قلعه‌نو (۱۳۹۹) دستیابی به توسعه پایدار با تأکید بر استراتژی توسعه شهری در چابهار را بررسی کرده‌اند، یافته‌ها نشان داد که در میان شاخص‌های موردبررسی قابلیت زندگی دارای بالاترین وزن و رقابتی بودن داری کم‌ترین وزن در شهر چابهار بود. در پژوهشی دیگر حسینی و همکاران (۱۴۰۰) راهبرد توسعه شهری در شهر گلوگاه مازندران را مورد تحلیل قرار دادند یافته‌های پژوهش نشان داد که شهر گلوگاه با چالش‌هایی مواجه است که این عوامل منجر به کاهش کیفیت زندگی شهری در این شهر شده است و به‌طورکلی مشخص شد که وضعیت شهر گلوگاه از دید کارشناسان و شهروندان از سطح ضعیفی برخوردار است. زیاری و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای به تحلیل و شناسایی پیشران‌های کلیدی راهبرد توسعه شهر با رویکرد آینده‌پژوهی پرداخته و نتایج پژوهش بیانگر این بود که رقابت‌پذیری شهری، برند سازی شهری، اثربخشی دولت، دسترسی به خدمات عمومی و برنامه‌ریزی راهبردی بیشترین میزان تأثیرگذاری بر فرایند راهبرد توسعه شهر را خواهند داشت که باید موردتوجه برنامه‌ریزان و مدیران شهری قرار گیرد. رفیعی و همکاران (۱۴۰۱) استراتژی توسعه شهری سکونتگاه‌های حاشیه‌ای در محله امیر عرب اصفهان را مورد مطالعه قرار داده‌اند و با استفاده از ماتریس SOWT به شناسایی نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای قلمرو مورد مطالعه پرداخته‌اند. گراف و دولف (۲۰۲۰) در تحقیقی به سنجش نقش برنامه‌ریزی استراتژیک در شهرها اقدام نموده‌اند و اظهار کرده‌اند که برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری به دنبال

مشکلات رشد افزون شهرها در دهه‌های اخیر به وجود آمده و این نوع برنامه‌ریزی برای حل مشکلات شهرها به صورت تئوریک و عملی توسعه یافته است. سیمون الیاس بیبری و همکاران^{۱۵} (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان برنامه‌ریزی و توسعه شهری فشرده: شیوه‌ها و استراتژی‌های نوظهور برای دستیابی به اهداف پایداری به بررسی دو شهر گوتنبرگ و هلسینبورگ در کشور سوئد پرداخته، نتایج تحقیق نشان داد که فشردگی، تراکم، تنوع، کاربری مختلط، حمل‌ونقل پایدار و فضای سبز، استراتژی‌های اصلی برنامه‌ریزی و توسعه شهری فشرده در این دو شهر هستند، همچنین یافته‌ها نشان داد که در میان عوامل فوق ارتباط قوی و مهمی بین تراکم و فضای سبز در شهرهای نام برده وجود دارد. در ارتباط با نوآوری پژوهش می‌توان گفت پژوهش حاضر سعی کرده تا ضمن بهره‌گیری از پژوهش‌های قبلی، خلأ آن‌ها را در انسجام و عدم استفاده شاخص‌ها و نماگرها پوشش دهد. به طور مثال، نماگرهای نوآوری و خلاقیت، زیرساخت فناوری اطلاعات، ارتباطات بین‌المللی با شهرهای دیگر از نماگرهایی است که در برنامه‌ریزی استراتژیک اردبیل مورد توجه و تحلیل قرار گرفته است اما در تحقیقات قبلی توجهی به این نماگرها نشده است. همچنین لازم به ذکر است که برای محدوده مورد مطالعه یعنی شهر اردبیل تاکنون تحقیقی با این عنوان صورت نپذیرفته است. شهر اردبیل به عنوان یک شهر مرزی، دارای پتانسیل‌ها و اهمیت بسیار بالایی در زمینه گردشگری، تجارت و مسائل امنیتی است که می‌توان با سنجش نماگرهای برآمده از استراتژی توسعه شهری ابعاد مختلف آن را مورد واکاوی قرار داد و زمینه پایداری نظام فضایی- مکانی این شهر را فراهم آورد. در نهایت می‌توان گفت که در سال‌های اخیر اجرای طرح‌های جامع و سایر پروژه‌های شهری بدون مشارکت مردم رکن اساسی مدیریت شهری شده است و مدیران بنا به دلایل مختلف علاقه‌ای به استفاده از نظرات و مشارکت مردم ندارند. بر این اساس پژوهش پیش رو دیدگاه‌ها و نظرات شهروندان را در مورد وضع موجود شهر مورد واکاوی قرار داده و پیشنهادهایی با قابلیت اجرایی بالا برای آینده شهر اردبیل مطرح کرده است.

مبانی نظری نقدی از دانش موجود پیرامون موضوع تحقیق است. به سخنی بهتر منظور از مبانی نظری، تئوری‌ها، نظریه‌ها و مدل‌های کمی و کیفی علمی است که محقق به عنوان ساختار اصلی پژوهش خود انتخاب می‌کند تا بدین طریق بتواند نتایج پژوهش خود را در راستای آزمون نظریه یا مدل مورد نظر تحلیل، تفسیر و تبیین کند. با این مقدمه به صورت مبسوط به شرح مفاهیم و شاخص‌های استراتژی توسعه شهری پرداخته می‌شود.

استراتژی عبارت است از مجموعه‌ای از رویه‌های بلندمدت که به وسیله مدیران برنامه در قالب اهداف، خدمات، سیاست‌ها و طرح‌های عملی ترسیم می‌گردد (مهدی زاده، ۱۴۰۰: ۷۴). برنامه‌ریزی استراتژیک یا همان برنامه‌ریزی راهبردی در واقع از بطن مدیریت استراتژیک زاده شده است که ابتدا در دهه ۱۹۶۰ در قلمرو فعالیت شرکت‌های تجاری در آمریکا رواج پیدا کرد از نظر برایشون^{۱۶}، برنامه‌ریزی راهبردی فرایندی هشت مرحله‌ای و بسیار منظم‌تر و مدبرانه‌تر و مشارکتی از دیگر فرایندهاست، این نوع برنامه‌ریزی دارای جامعیت و دید بلندمدت است از جمله دیگر ویژگی‌های برنامه‌ریزی راهبردی می‌توان به این موارد اشاره کرد که، تفکیک سطوح برنامه‌ریزی (راهبردی و اجرایی) تلفیق فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، تأکید بر انعطاف‌پذیری، پویایی و اصلاح‌پذیری، تلفیق اهداف کالبدی با اهداف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تأکید بر عدم تمرکز و فرآیند چرخه‌ای، تأکید بر افق زمانی کوتاه‌مدت و گام‌به‌گام است (قاسمی راد و لطفی، ۱۳۹۸: ۳۰-۲۸)؛ و در یک تعریف اولیه و ساده استراتژی توسعه شهری عبارت است از یک برنامه عملی برای توسعه متعادل در شهرها که در این فرآیند توجه اصلی بر روی تقویت اقتصاد رقابتی در قبال کاهش فقر، مسائل محیط‌زیست، ساختار شهری، زیرساخت‌ها و ساختار مالی قرار می‌گیرد. استراتژی توسعه شهری در واقع برنامه‌ای است با ماهیت راهبردی که توأمان بر تهیه و اجرای سند تأکید می‌کند. سند مزبور وسیله‌ای است که در آن تکنیک‌های مشارکتی به کار گرفته شده و هدف اصلی آن تأمین توسعه پایدار شهری از طریق ایجاد ظرفیت اجتماعی برای انداز چشم‌سازی مشارکتی و اقدام همگانی است. این سند از طرفی بر اساس یک چشم‌انداز مشترک جهت ارتقاء کیفیت اداره و مدیریت شهری، افزایش میزان سرمایه‌گذاری به منظور افزایش نرخ اشتغال و کاهش پایدار فقر شهری تدوین می‌شود و از طرف دیگر، تهیه می‌شود تا رشد شهرها متضمن عدالت اجتماعی باشد که این

15 - Simon Elias Bibria

16 - Bryson

امر از طریق همکاری و مشارکت افراد جامعه در راستای ارتقای کیفیت زندگی شهری همه شهروندان میسر می‌شود (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۰). همچنین این نوع برنامه‌ریزی شهرها را قادر می‌سازد تا با توسعه چارچوب‌های نهادی فرصت‌های بیشتری خلق کنند (قاسمی راد و لطفی، ۱۳۹۸: ۲۴).

شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS): زیست پذیری^{۱۷}: کیفیت محیطی جوامع و میزان سطح توسعه‌یافتگی دو عامل کلیدی مؤثر بر زیست پذیری شهری هستند (لی و همکاران^{۱۸}، ۲۰۱۵، کوزه^{۱۹} و همکاران، ۲۰۲۰). با توجه به تنوعی از تعاریف که در مورد زیست پذیری وجود دارد می‌توان نتیجه گرفت که زیست پذیری شهری عمدتاً شامل رشد اقتصادی، افزایش سطح استانداردهای زندگی، حفاظت زیست‌محیطی، امنیت شهری، استفاده از انرژی‌های پاک، آلودگی محیطی، ثبات اجتماعی، دسترسی به خدمات عمومی و ... می‌شود (کاشف^{۲۰}، ۲۰۱۶، پاول و سن^{۲۱}، ۲۰۱۸، ژان^{۲۲}، ۲۰۱۸، کاستمن^{۲۳}، ۲۰۱۹، لینگ^{۲۴}، ۲۰۲۰). برخی از مطالعات اشاره می‌کنند که زیست پذیری شامل شادی شهروندان (آمبروز و همکاران، ۲۰۲۰). رضایت از مسکن (موراتدیس^{۲۵}، ۲۰۱۸، اوکولیک-کوزارین و والینت^{۲۶}، ۲۰۱۹)؛ و رضایت از ترافیک است (موراتدیس^{۲۷}، ۲۰۲۰). همچنین در مطالعاتی دیگر زیست پذیری را سیستمی از شاخص‌ها برای جوامع در نظر می‌گیرند که این فاکتورها شامل محیط شهری، ساخت ساز شهری، توزیع جمعیت، توسعه صنعتی - اجتماعی و اشتغال می‌باشند (قاسمی و همکاران^{۲۸}، ۲۰۱۸، پاول و سن^{۲۹}، ۲۰۱۸، فو و همکاران^{۳۰}، ۲۰۱۹، آرفی و ناصر^{۳۱}، ۲۰۲۱).

حکمرمایی خوب شهری^{۳۲}: بسیاری از مسائل و چالش‌های فعلی جهان کنونی اعم از عدم رعایت حقوق شهروندی، حقوق بشر، تبعیض، فساد اخلاقی - اجتماعی و اداری، سوءاستفاده از کارگران و فقرا، کاهش سطح درآمد و اشتغال، کاهش تولیدات کشاورزی و مهاجرت نیروی انسانی برای کار، توجه فزاینده جوامع و محققین را به مسئله حکمرمایی شهری جلب کرده است (نای و کرسل^{۳۳}، ۲۰۱۸). بنابراین برای برخورداری از حداقل استانداردهای زندگی و رفاه جوامع شهری، نیاز شدیدی به حکمرمایی شهری احساس می‌شود (چانگ^{۳۴}، ۲۰۱۹). در حقیقت دستیابی به شهری با قابلیت و کیفیت زندگی مناسب که در آن امکانات و نیازهای اساسی تأمین شود، در گرو تحقق الگوی حکمرمایی خوب شهری است که اجماع، مشروعیت و اثربخشی تصمیمات را فراهم می‌سازد و مشارکت شهروندان را در تصمیم‌گیری و اداره امور شهرها تضمین می‌کند (اسفندیاری و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۱۵). حکمرمایی خوب شهری شامل تمامی ویژگی‌ها و شاخص‌های هنجاری از جمله فراگیر بودن، پاسخگویی، انصاف و کارآمدی، مشارکت، نقش جامعه مدنی و غیره است و درعین حال این مفهوم به بعد فضایی اشاره دارد و شامل برنامه‌ریزی به‌عنوان حکمرمایی خوب شهری می‌باشد (اندوستا و روستایی، ۱۴۰۰: ۴۵)؛ به عبارت دیگر حکمرمایی خوب شهری شامل تصمیم‌گیری بازیگران گوناگون، مانند سازمان‌های غیردولتی سازمان‌های تجاری، بخش دولتی و ... در مسائل عمومی جامعه است (مارکوس و کرینگز^{۳۵}، ۲۰۲۰). حکمرمایی خوب مدل انعطاف‌پذیر سیستم حکمرمایی شهری

17 - Livability

18 - Li

19 - Kose

20 - Kashef

21 - Paul and sen

22 - Zhan

23 - Costman

24 - Liang

25 - Mouratdis

26 - Okulicz-Kozaryn and Valent

27 - Mouratidis

28 - Ghasemi

29 - Paul and Sen

30 - Fu

31 - Arefi and Nasser

32 - Good Urban Management and Governance

33 - Ni and Kresl

34 - Chang

35 - Markus and Krings

مطلوب مبتنی بر هفت رکن است که عبارت‌اند از: مشارکت، قانون مداری، پاسخگویی، اجماع سازی، کارایی و اثربخشی، شفافیت و عدالت (بروکاردو^{۳۶}، ۲۰۱۹).

رقابت‌پذیری: ۳۷ در حال حاضر رقابت‌پذیری یک موضوع محوری در سطح دنیاست و از آن به‌عنوان وسیله‌ای جهت دستیابی به رشد اقتصادی مطلوب و توسعه پایدار یاد می‌شود (رفاح کهریز و همکاران، ۱۳۹۸: ۹۰). رقابت‌پذیری شهری، توانایی یک شهر در تولید و ایجاد بازار برای تولیدات (کالاها و خدمات) با ارزش مناسب (نه لزوماً با کمترین قیمت) در رقابت با تولیدات رقابتی و سایر مناطق شهری است. رقابت‌پذیری شهری به ویژگی‌های اقتصاد شهری اطلاق می‌شود که ضمن تولید خدمات و محصولات با ارزش برای شهروندان خود، از اقتصاد مبتنی بر صادرات پشتیبانی می‌کند و کیفیت و استانداردهای زندگی شهروندان را افزایش می‌دهد (علی‌اکبری و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۵)؛ به‌عبارت‌دیگر رقابت‌پذیری توانایی افزایش سهم بازار، سوددهی، رشد ارزش‌افزوده و بیشتر ماندن در صحنه رقابت عادلانه و بین‌المللی برای یک دوره طولانی است (جوادی، ۱۴۰۰). تعریف رقابت‌پذیری شهری بر روی دو بخش عمده تمرکز دارند ۱- عملیات شرکت‌های واقع در منطقه و فاکتورهای مختلفی که جذب می‌کنند و بر بهره‌وری یا مزیت رقابتی آن‌ها در مقایسه با نهادهای خارجی تأثیر می‌گذارد که در نهایت در رشد بازار بازتاب می‌یابند ۲- تضمین استانداردهای بالای زندگی برای جمعیت که هدف اصلی رقابت‌پذیری است (ورسا و کوالسکی^{۳۸}، ۲۰۱۸: ۱۷۵). در این راستا رقابت‌پذیری فراتر از چشم‌انداز تجارت، به دغدغه‌های ساکنان نیز می‌پردازد و به این پرسش پاسخ می‌دهد که پیشرفت تنها توسط اقدامات اقتصادی و مالی اندازه‌گیری نمی‌شود، بلکه با طیف وسیعی از شاخص‌ها ارزیابی می‌شود (آنونی و دایکسترا^{۳۹}، ۲۰۱۹).

بانکی بودن^{۴۰}: تجارت نوین، نیازمند ابزارها و زیرساخت‌های مناسبی برای گسترش خدمات اقتصادی است. یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها در مراودات تجاری، بانک‌ها هستند. بانک‌ها با برقراری ارتباطات تنگاتنگ و نزدیک با مردم، نقشی کلیدی را در ارائه خدمات مالی بازی می‌کنند و به همین دلیل، همیشه در تلاش هستند تا برای پیشی گرفتن از رقیبان، خدمات خود را در ابعاد کمی و کیفی گسترش دهند. ورود بانک‌ها به عرصه بزرگ فناوری اطلاعات، این امکان را برای آن‌ها فراهم آورد تا جهش‌های چشمگیری برای ارائه و گسترش خدمات خود داشته باشند. آن‌ها با استفاده از ابزارهای ارتباطی و اطلاعاتی، هر روز شیوه‌های جدیدتری را به مشتریان خود معرفی می‌کنند تا مشتری سریع‌تر و بهتر از گذشته خدمات موردنیازش را دریافت کند. درواقع ورود فناوری اطلاعات، تغییرات ساختاری در نظام بانکداری پدید آورده که موجب روی آوردن به نظام‌های بانکداری نوین شده است. مسیرهای متعددی برای ارائه خدمات به مشتریان باز شده است که پراستفاده‌ترین مسیرهای بانکداری الکترونیک به ترتیب عبارت‌اند از خودپردازها، اینترنت بانک، تلفن‌بانک و تلفن همراه بانک (حسنی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۲۲). این روش می‌تواند اطلاعات را به‌صورت جامع و شفاف گردآوری کند، اطلاعات را به‌طور گسترده و ایمن منتقل کند و آن را هوشمندانه و کارآمد پردازش کند. این عمل نه‌تنها می‌تواند مدیریت شهری و بهره‌وری عملیاتی و سطح خدمات شهری را بهبود بخشد بلکه می‌تواند توسعه پایدار شهری را نیز ارتقا دهد (جینگ^{۴۱}، ۲۰۲۰، ۱۵۹). شکل (۱). مدل عملیاتی پژوهش را نشان می‌دهد.

36 - Broccardo

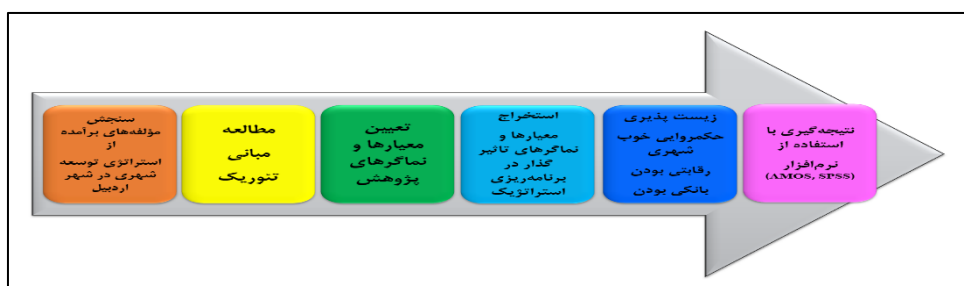
37 - Competitiveness

38 - Weresa and Kowalski

39 - Annoni and Dijkstra

40 - Bankability

41 - Jing

شکل (۱). مدل عملیاتی پژوهش

روش‌شناسی

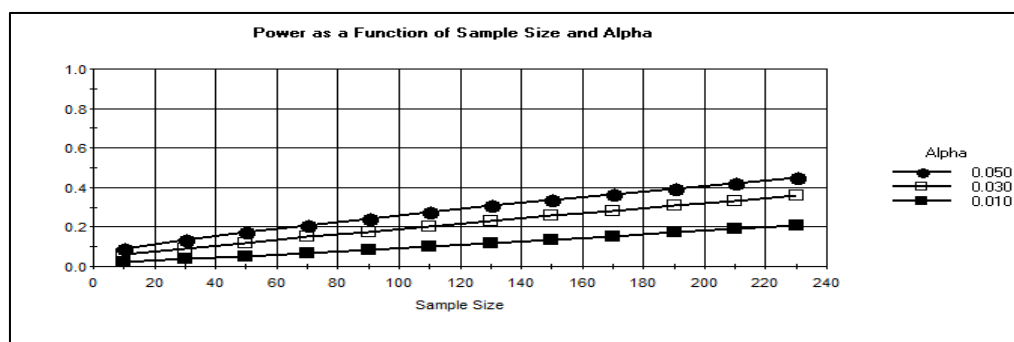
پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش و ماهیت از نوع توصیفی - تحلیلی و از لحاظ گردآوری اطلاعات از نوع پیمایشی محسوب می‌شود. داده‌ها و اطلاعات لازم برای انجام این پژوهش به دو روش کتابخانه‌ای و میدانی گردآوری شد. به‌منظور تعیین نوع و میزان ارتباط میان هریک از عامل‌های تأثیرگذار بر استراتژی توسعه شهری از مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS و جهت تحلیل‌های توصیفی و استنباطی داده‌ها از آزمون T-تک نمونه‌ای در نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. در ادامه با توجه به مبانی نظری تحقیق، ۴ عامل پنهان حکمروایی خوب شهری، زیست پذیری، بانکی بودن و رقابتی بودن برای تجزیه و تحلیل ۴۶ متغیر آشکار تنظیم شد. در این تحقیق تک‌تک متغیرهایی که قابلیت شناسایی هر کدام از عامل‌های پنهان چهارگانه را داشته‌اند، به‌صورت مجزا وارد فرآیند مدل شده‌اند و بر مبنای سنجش‌های برازش و سطح معنی‌داری در مدل باقی‌مانده یا حذف شده‌اند. هدف ترکیب مدل‌های عاملی، سنجش رابطه‌ی متغیرهای پنهان و آشکار است؛ بنابراین در تحقیق حاضر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، زیست پذیری، بانکی بودن و رقابتی بودن بر مبنای استراتژی توسعه شهری، مدل ساختاری پژوهش را تشکیل می‌دهند.

جامعه آماری پژوهش را شهروندان شهر اردبیل تشکیل داده‌اند، با در نظر داشتن موضوع تحقیق نوع فرضیه‌ها، جهت برآورد حجم نمونه از نرم‌افزار Sample Power استفاده شده است و ۲۳۰ نفر به‌عنوان نمونه مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفت. روش نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی ساده می‌باشد. قلمرو زمانی تهیه داده‌ها را می‌توان مربوط به بهار و تابستان ۱۴۰۲ دانست و تهیه نقشه‌های موردنیاز نیز با استفاده از نرم‌افزار ArcGIS انجام شده است. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته و متشکل از دو بخش مجزا است: ابتدا سؤال‌های عمومی و در ادامه سؤال‌های تخصصی در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) مطرح گردیده که نتیجه آن قرار گرفتن عدد ۳ به‌عنوان حد وسط آزمون می‌باشد. نتایج هر آزمون به تفکیک جداول آورده شده است. ۷ سؤال عمومی، ویژگی‌های توصیفی پاسخگویان را شناسایی کرده است. سنجش‌های تخصصی با بهره‌گیری ۵۰ گویه شامل زیست پذیری بودن (۱۳ گویه)، حکمروایی خوب شهری (۱۴ گویه)، بانکی بودن (۱۱ گویه)، رقابتی بودن (۱۲ گویه)، می‌باشد. برای تعیین پایایی ابزار پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. میزان آلفای محاسبه شده برای متغیرهای پژوهش به میزان (۰/۹۴۲) است که مقدار مناسبی را نشان می‌دهد. جدول (۱) روش نمونه‌گیری با استفاده از نرم‌افزار Sample Power را نشان می‌دهد.

جدول (۱). برآورد حجم نمونه بر اساس توان،

Power as a Function of Sample Size, Alpha Tails=1, Rate1=0.450, Rate2=0.500												
Alpha N1=	۱۰	۳۰	۵۰	۷۰	۹۰	۱۱۰	۱۳۰	۱۵۰	۱۷۰	۱۹۰	۲۱۰	۲۳۰
۰/۰۱۰	۰/۲۲	۰/۳۸	۰/۵۳	۰/۶۸	۰/۸۴	۰/۱۰۱	۰/۱۱۸	۰/۱۳۶	۰/۱۷۲	۰/۱۷۲	۰/۱۹۱	۰/۲۱۰
۰/۰۳۰	۰/۵۹	۰/۹۱	۰/۱۲۰	۰/۱۴۹	۰/۱۷۶	۰/۲۰۳	۰/۲۳۰	۰/۲۵۷	۰/۲۸۳	۰/۳۰۹	۰/۳۳۴	۰/۳۵۹
۰/۰۵۰	۰/۹۲	۰/۱۳۶	۰/۱۷۴	۰/۲۱۰	۰/۲۴۴	۰/۲۷۶	۰/۳۰۸	۰/۳۳۸	۰/۳۶۷	۰/۳۹۶	۰/۴۲۳	۰/۴۵۰

منبع: یافته‌های پژوهش

شکل (۲). برآورد حجم نمونه با استفاده از نرم افزار Sample Power. منبع: یافته‌های پژوهش

جدول (۲). مقدار مطلوبیت آلفای کرونباخ شاخص‌های پژوهش.

مقدار آلفای کرونباخ شاخص‌های پژوهش				
قابل زندگی بودن	حکمرانی خوب شهری	رقابتی بودن	بانکی بودن	شاخص
Livability	Good Urban Management and Governance	Competitiveness	Bankability	
۱۳	۱۴	۱۱	۱۲	سؤالات
۰/۸۱۵	۰/۸۷۳	۰/۸۸۱	۰/۸۵۵	وزن
۰/۹۴۲			تعداد کل سؤالات ۵۰	مجموع

منبع: یافته‌های پژوهش

شاخص‌ها و نماگرهای مورد استفاده در تحقیق

شاخص عبارت است از نمودار، نشانگر و نماینده و به عبارت دیگر، کمیتی که نماینده چندین متغیر همگن باشد. یک شاخص خوب دارای ویژگی‌های به این شرح می‌باشد: کل‌نگری، گزیدگی، حساسیت، دسترسی، واقع‌گرایی و شمول، اما نماگر به معنای نشان دهنده و نمایان کننده و معادل اندیکاتور است و در واقع نماگر زیرمجموعه‌ای از شاخص است. صحت، اطمینان، سنجش پذیری، به موقع بودن و تناسب مهم‌ترین ویژگی‌های یک نماگر خوب هستند (مشکینی و ضرغام فرد، ۱۳۹۸: ۱۴۶-۱۴۵). جدول (۳). شاخص‌ها و نماگرهای مورد استفاده در پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۳). شاخص‌ها و نماگرهای مورد استفاده در پژوهش.

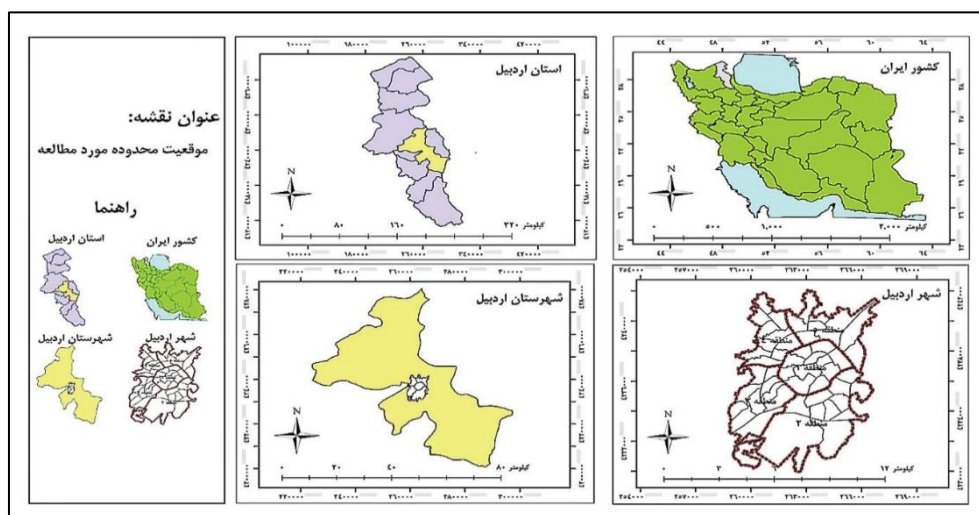
شاخص	نماگر	منبع
زیست پذیری	وضعیت جمع‌آوری زباله، رضایت از تعداد پارک‌ها و فضای سبز، رضایت از وضعیت بهداشت و سلامت شهر، رضایت از دسترسی به شبکه حمل‌ونقل عمومی، رضایت از سیما و منظر شهر، رضایت از برابری جنسیتی و آزادی‌های مدنی، رضایت از امنیت زنان و کودکان، رضایت از ابعاد مسکن، رضایت از امکانات فرهنگی و تفریحی، رضایت از مبللمان شهر، دسترسی به مراکز اداری، وضعیت همبستگی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی در شهر، وضعیت آلودگی صوتی (صوتی و هوا).	Marshall, 2013 Badland et al., 2014 The Economist Intelligence Unit, 2015 Saitluanga, 2014 Wesley, 2013
	رضایت از رعایت حقوق شهروندی، آگاهی از قوانین شهری، رضایت از شهرداری از نظر رسیدگی به شکایات مردمی، رضایت از برنامه‌های فرهنگی-تفریحی شهرداری، میزان تخصص مدیران شهری، عذرخواهی کردن مسئولین، توزیع عادلانه امکانات و خدمات در شهر، برگزاری جلسه پرسش و پاسخ با مردم، مشارکت در طرح‌ها و پروژه‌های شهری، مشورت با مردم در انجام پروژه‌ها، نوآوری و خلاقیت در شهر، آگاهی از شفافیت در هزینه‌ها و درآمدهای و قراردادهای شهرداری، پاسخ‌گویی قوانین، کارایی طرح‌ها و پروژه‌های شهری.	مهری و ایستگلدی، ۱۴۰۰ Chang, 2019 Omri and Mabrouk, 2020 اسفندیاری و همکاران، ۱۴۰۱ Majuri et al, 2020

۱۳۹۴ رهنما و شریفی، Kao & Lin, 2016 Kalia, 2017 محمدی و همکاران، ۱۳۹۹	وضعیت زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، رضایت از تعداد شعب بانک در سطح شهر، میزان رضایت از تعداد دستگاه‌های خودپرداز، رضایت از اعطای وام و تسهیلات بانکی، رضایت از مهارت بانکی کارکنان بانک، رضایتمندی از امنیت سیستم بانکی، استفاده از فناوری نوین در بانک‌ها، انجام کار بانکی از طریق موبایل، سالم بودن دستگاه‌های خودپرداز، پاسخگویی کارکنان بانک، تنوع فعالیت‌های بانکی.	بانکی بودن
افضح حسینی و همکاران، ۱۳۹۷ مقیسه و همکاران، ۱۴۰۱ Elrouby, 2020 Yigitcanlar, 2019 Villamejor-Mendoza, 2020	رضایت از توزیع عادلانه ثروت، وضعیت بازدید گردشگران خارجی از شهر، وضعیت ارتباطات بین‌المللی با شهرهای دیگر، وضعیت جذب سرمایه‌گذاری خارجی، وضعیت زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، جایگاه شهر شما در عرصه‌های علمی و فرهنگی، میزان نیروی کار و متخصص در شهر، میزان درآمد و ثبات اقتصادی در شهر، میزان صادرات و تولیدات با کیفیت در شهر شما، وضعیت زیرساخت‌های کارخانه‌ای و صنعتی، دسترسی به شبکه حمل‌ونقل هوایی، ریلی، جاده‌ای، وضعیت بستر آموزش برای کسب مهارت.	رقابتی بودن

منبع: مطالعات کتابخانه‌ای نویسندگان

موقعیت منطقه مورد مطالعه

شهر اردبیل که مرکز استان اردبیل می‌باشد در موقعیت ریاضی ۳۸ درجه و ۱۵ دقیقه عرض شمالی و ۳۸ درجه و ۱۷ دقیقه طول جغرافیایی واقع شده است و ارتفاع آن از سطح دریا ۱۳۴۵ متر می‌باشد و در میان کوه‌های تالش و سبلان قرار دارد. جمعیت شهر اردبیل مطابق سرشماری سال ۱۳۹۰ معادل ۴۸۵۱۵۳ نفر بوده، درحالی‌که در سال ۱۳۹۵ جمعیت آن به ۵۶۴۴۷۴ نفر و در سال ۱۴۰۰ به ۵۸۸۰۰۰ نفر افزایش یافته است (معاونت شهرسازی و معماری شهرداری اردبیل، ۱۳۹۶). و مساحتی برابر ۶۲/۸۹۰/۹۶۲ مترمربع را شامل می‌شود و طبق آخرین تقسیم‌بندی شامل ۵ منطقه و ۵۱ محله می‌باشد. شکل (۳). با توجه به توسعه شهر و ضعف‌های ساختاری طرح‌های جامع شهری و همچنین موقعیت مرزی شهر اردبیل و هم‌جواری با کلان‌شهر تبریز رویکرد استراتژی توسعه شهری می‌تواند به شهر اردبیل در راستای توسعه پایدار شهر کمک نماید.

شکل (۳). موقعیت جغرافیایی شهر اردبیل. منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج

یافته‌های توصیفی

با توجه به این‌که شناخت ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه آماری می‌تواند در تعمیم نتایج به جوامع آماری دیگر با در نظر گرفتن تشابهات در ویژگی‌های عمومی مفید باشد، در این قسمت به توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان بر

اساس داده‌های جمعیت شناختی جمع‌آوری شده پرداخته می‌شود. بر این اساس وضعیت عمومی پاسخ‌دهندگان از نظر سن، جنس، درآمد، محل سکونت و سطح تحصیلات در قالب درصد فراوانی عنوان شده است. جدول (۴) یافته‌های توصیفی پژوهش را به نمایش می‌گذارد.

جدول (۴). یافته‌های توصیفی پژوهش را نشان می‌دهد.

متغیرها	طبقه‌بندی	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۳۱	۵۸
	زن	۹۴	۴۱/۶
وضعیت تأهل	مجرد	۹۰	۳۹/۸
	متاهل	۱۳۵	۵۹/۷
محل سکونت	اردبیل	۲۰۰	۸۸/۵
	سایر شهرها	۲۱	۹/۳
وضعیت درآمد	۱ تا ۳ میلیون	۷۰	۳۱/۰
	۳ تا ۶ میلیون	۵۶	۲۴/۸
	۶ تا ۱۰ میلیون	۵۸	۲۵/۷
	۱۰ میلیون و بالاتر	۴۱	۱۸/۱
سن	۲۰ تا ۳۰	۸۸	۳۸/۹
	۳۰ تا ۴۰	۷۲	۳۱/۹
	۴۰ تا ۵۰	۴۱	۱۸/۱
	۵۰ تا ۶۰	۲۰	۸/۸
تحصیلات	۶۰ و بالاتر	۴	۱/۸
	ابتدایی	۱۴	۶/۲
	راهنمایی	۱۹	۸/۴
	دیپلم	۵۹	۲۶/۱
	فوق دیپلم	۳۱	۱۳/۷
	لیسانس	۷۴	۳۲/۷
شغل	فوق لیسانس	۲۱	۹/۳
	دکتر	۷	۳/۱
	بیکار	۲۲	۹/۷
	کارمند	۳۳	۱۴/۶
	دانشجو	۲۹	۱۲/۸
	دانش آموز	۱۰	۴/۴
	خانه‌دار	۲۳	۱۰/۲
	آزاد	۶۹	۳۰/۷
	سایر مشاغل	۳۹	۱۷/۳

منبع: یافته‌های پژوهش

یافته‌های تحلیلی

آمار استنباطی فرایند استفاده از تحلیل داده برای استنتاج ویژگی‌های توزیع احتمال زیربنایی و اصلی است. تحلیل استنباط آماری ویژگی‌های جامعه را نتیجه‌گیری می‌کند و برای این نتیجه‌گیری از آزمون فرض‌ها و استنباط برآوردها استفاده می‌کند. برای آزمون فرضیه اول و با عنوان «شهر اردبیل از نظر شاخص‌های استراتژی توسعه شهری شامل قابل زندگی بودن، حکمروایی خوب شهری، بانکی بودن، رقابتی بودن در وضعیت مناسبی قرار ندارد» از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده گردید

و سنجه مستقیم آن آزمایش شد. چون طیف مورد استفاده در سنجش متغیرهای تحقیق، طیف پنج گزینه‌ای لیکرت^{۴۲} بوده است، مقدار متوسط برای انجام آزمون، عدد ۳ لحاظ شده است. شرط استفاده از آزمون‌های میانگین برای یک جامعه که از آن به آزمون T یاد می‌شود، شروطی به شرح زیر است:

۱- نرمال بودن جامعه (شاطریان، ۱۳۹۸). ۲- داده‌ها باید داری مقیاس فاصله‌ای - نسبی باشد، از آنجا که نرمال بودن داده‌ها در پژوهش حاضر با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنف^{۴۳} به تأیید رسیده است، شرط اول برای استفاده از آزمون T برقرار است. در مورد شرط دوم و مقیاس فاصله‌ای نسبی باید بیان داشت، استفاده از طیف لیکرت در حال حاضر با توجه به تعادل و توازن بین این طیف، توسط دانشمندان به عنوان طیفی موزون و نرمال شناخته می‌شود به‌ویژه اگر شرط بالای حداقل ۳۰ نفر بودن حجم نمونه را در برگیرد (شاطریان، ۱۳۹۸). با توجه به آن که تعداد نمونه‌های مورد بررسی بیش از ۳۰ نفر و به تعداد ۲۳۰ نفر بوده است لذا از آزمون T برای تحلیل‌ها استفاده می‌شود. جدول (۵). نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنف را نشان می‌دهد.

جدول (۵). نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنف برای بررسی پذیره نرمال بودن شاخص‌ها.

شاخص	تعداد سؤالات	حجم نمونه	آماره آزمون	P-Value	نوع آزمون مورد استفاده
قابل زندگی بودن	۱۳	۲۳۰	۰/۴۰۱	۰/۱۶۱	On Sample T-test
حکمرانی خوب	۱۴	۲۳۰	۰/۶۲۴	۰/۳۲۹	On Sample T-test
بانکی بودن	۱۲	۲۳۰	۰/۵۱۸	۰/۲۱۴	On Sample T-test
رقابتی بودن	۱۱	۲۳۰	۰/۴۶۶	۰/۱۱۴	On Sample T-test

منبع: یافته‌های پژوهش

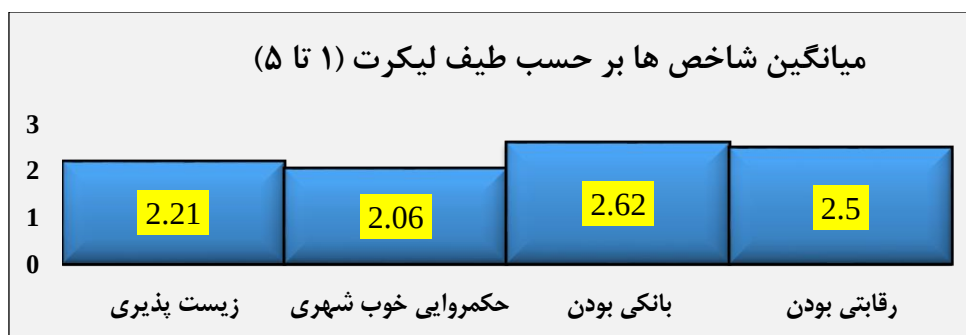
فرضیه اول پژوهش: شهر اردبیل از لحاظ شاخص‌های استراتژی توسعه شهری یعنی (حکمرانی خوب شهری، قابل زندگی بودن، بانکی بودن، رقابتی بودن) در سطح مطلوبی قرار ندارد.

در این بخش از آزمون، برای تشخیص مطلوبیت از یک عدد معین در اینجا (میانگین ۳) استفاده شده و متغیرها با این حد میانگین مقایسه شده‌اند. نتیجه آزمون جدول (۶) نشان می‌دهد که هر یک از شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در شهر اردبیل شامل قابل زندگی بودن، حکمرانی خوب شهری، بانکی بودن، رقابتی بودن با توجه به منفی بودن آماره T و پایین بودن میانگین شاخص‌ها از مقدار معیار (۳) و همچنین منفی بودن مقدار حد پایین و حد بالا به این نتیجه می‌رسیم که شاخص‌ها از وضعیت مناسبی برخوردار نیستند و پایین‌تر از سطح متوسط کیفیت قرار گرفته‌اند؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که شهر اردبیل از لحاظ ابعاد چهارگانه استراتژی توسعه شهری (CDS) در وضعیت مناسبی قرار ندارد و فرضیه اول پژوهش هم مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول (۶). آزمون تی تک نمونه‌ای شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) در شهر اردبیل

شاخص‌های (CDS)	آماره T	درجه آزادی	SIG	میانگین	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪	نتیجه
قابل زندگی بودن	-۲۱/۰۲۰	۲۲۹	/۰۰۰	۲/۲۱	-۷۸۲۲۲	-۸۵۵۵۶ -۷۰۸۹	نامطلوب
حکمرانی خوب	-۲۲/۲۲۵	۲۹۹	/۰۰۰	۲/۰۶	-۹۳۸۱۰	-۱۰۲۱۳ -۸۵۴۹	نامطلوب
بانکی بودن	-۷/۶۶۴	۲۲۹	/۰۰۰	۲/۶۲	-۳۷۹۱۱	-۴۷۶۶ -۲۸۱۶	نامطلوب
رقابتی بودن	-۱۸/۳۳۴	۲۲۹	/۰۰۰	۲/۱۵	-۸۴۶۳۰	-۹۳۷۳ -۷۵۵۳	نامطلوب
میانگین کل				۲/۲۶			

منبع: یافته‌های پژوهش

شکل (۴). میانگین شاخص های مورد بررسی در پژوهش. منبع: یافته های پژوهش

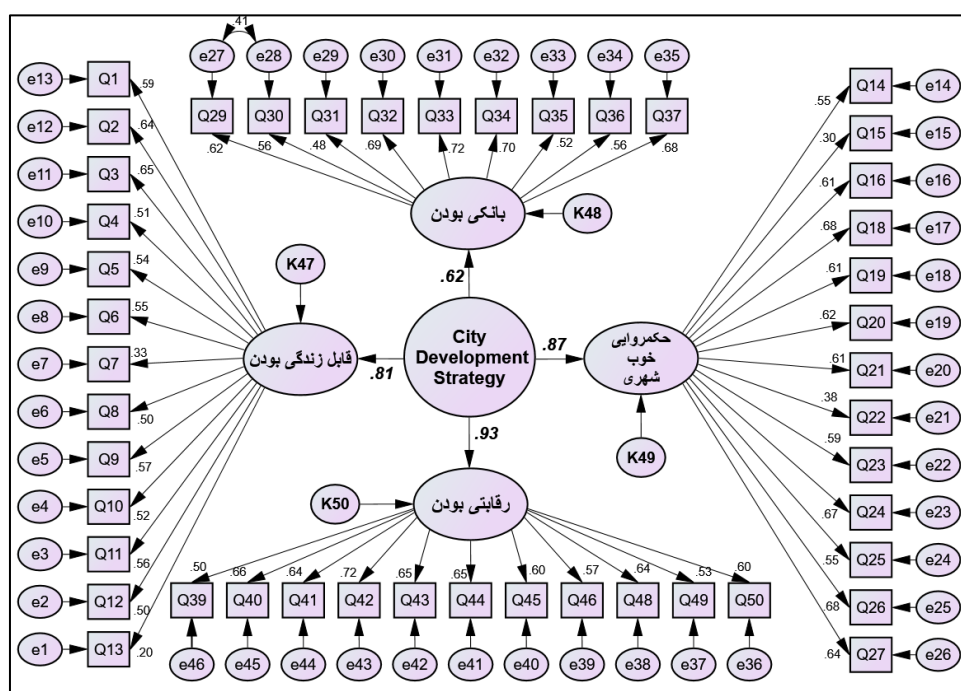
مدل AMOS پژوهش حاضر از پنج متغیر پنهان (شامل استراتژی توسعه شهری و ابعاد قابل زندگی بودن، حکمروایی خوب شهری، بانکی بودن، رقابتی بودن) و چهل شش متغیر آشکار تشکیل شده است. به طور کلی نمادهای به کار رفته در مدل ساختاری به این شرح می باشد.

❖ K: متغیر خطا در مدل ساختاری می باشد.

❖ Q: سؤالات پرسش نامه است.

❖ e: خطای اندازه گیری برای متغیر آشکار یا همان سؤالات پرسشنامه در مقابل متغیر وابسته است.

فرضیه دوم پژوهش: در میان ابعاد استراتژی توسعه شهری در شهر اردبیل بعد رقابتی بودن دارای اهمیت بیشتری می باشد.

شکل (۵). مدل تحلیلی عاملی تأییدی در حالت برآورد ضرایب استاندارد، منبع: یافته های پژوهش

تحلیل مبسوط مدل عاملی مرتبه دوم شکل (۵) نشان می دهد که عامل رقابتی بودن بیشترین بار عاملی را با وزن ۰/۹۳ به خود اختصاص داده و بیشتر از سایر عوامل بر استراتژی توسعه شهری در شهر اردبیل اثرگذار بوده است. پس از عامل رقابتی بودن حکمروایی خوب شهری قرار دارد که با بار عاملی ۰/۸۷ در رتبه دوم قرار گرفته است. عامل زیست پذیری با وزن عاملی ۰/۸۱ در رتبه سوم اهمیت قرار دارد و در نهایت شاخص بانکی بودن با بار عاملی ۰/۶۲ در رتبه چهارم قرار گرفته

است؛ بنابراین می‌توان گفت که در میان عوامل چهارگانه استراتژی توسعه شهری (CDS) در شهر اردبیل عامل رقابتی بودن بیش از همه عوامل بر ساختار شهری اردبیل اثرگذار بوده است بالاتر بودن بار عاملی شاخص رقابتی بودن نشانگر تأیید فرضیه تحقیق است.

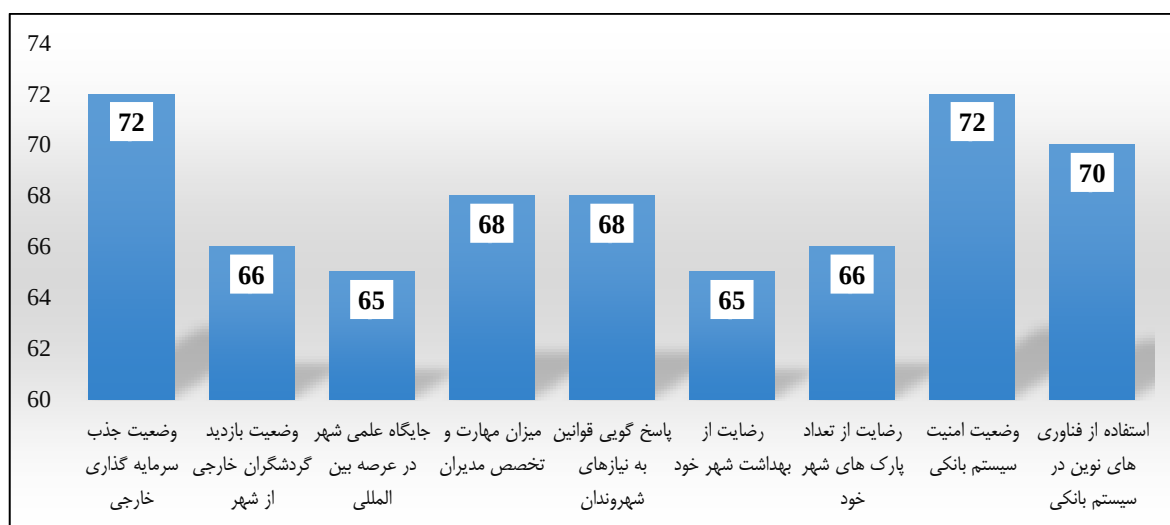
در برازش‌های جزئی مدل ساختاری پژوهش، عامل رقابتی بودن از ۱۱ گویه اصلی شامل (رضایت از توزیع عادلانه ثروت، وضعیت بازدید گردشگران خارجی از شهر، ارتباطات بین‌المللی با شهرهای دیگر، وضعیت جذب سرمایه‌گذاری خارجی در شهر، وضعیت زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، جایگاه شهر از لحاظ علمی و فرهنگی، میزان نیروی کار و متخصص در شهر، میزان درآمد و اشتغال در شهر، میزان صادرات و تولیدات محصولات با کیفیت، دسترسی به شبکه حمل‌ونقل (ریلی، هوایی، جاده‌ای)، وضعیت بستر آموزش برای کسب مهارت و تخصص) تشکیل شده است در این میان وضعیت جذب سرمایه‌گذاری خارجی در شاخص اصلی رقابتی بودن دارای بیشترین وزن رگرسیونی یعنی ۰/۷۲ است و در رتبه‌های بعدی بازدید گردشگران خارجی از شهر و جایگاه شهر از لحاظ علمی و فرهنگی به ترتیب با وزن‌های رگرسیونی ۰/۶۶ و ۰/۶۵ قرار دارند.

شاخص مکنون حکمروایی خوب شهری از ۱۳ گویه آشکار (رضایت از رعایت حقوق شهروندی، آگاهی از قوانین شهری، رضایت از شهرداری از لحاظ رسیدگی به شکایات، میزان مهارت و تخصص مدیران شهری، اعتراف به خطا و عذرخواهی مدیران شهری، توزیع عادلانه امکانات و خدمات در شهر، برگزاری جلسه پرسش و پاسخ مسئولین شهر، مشارکت در طرح‌ها و پروژه‌های شهری، مشورت با مردم در انجام پروژه‌های شهری، وضعیت نوآوری و خلاقیت در شهر، آگاهی از شفافیت هزینه‌ها، قراردادهای درآمدی در شهرداری، پاسخ‌گویی قوانین شهری در برابر نیازهای شهروندان، کارایی طرح‌ها و پروژه‌های شهری) تشکیل شده که گویه‌های میزان مهارت و تخصص مدیران شهری و پاسخ‌گویی قوانین شهری در برابر نیازهای شهروندان، با بارهای عاملی استاندارد و مشترک ۰/۶۸ بیشترین اثرگذاری را در این عامل دارند و کمترین اثرگذاری متعلق به گویه آگاهی از قوانین شهری است که دارای بار عاملی ۰/۳۰ در مدل پژوهش است.

مطابق مدل معادلات ساختاری پژوهش شاخص زیست پذیری یا (قابل زندگی بودن) از ۱۳ نماگر شامل (وضعیت آلودگی در شهر، همبستگی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، دسترسی به مراکز اداری در شهر، رضایت از مبلان شهر، رضایت از امکانات فرهنگی - تفریحی در شهر، رضایت از وضعیت مسکن در شهر، رضایت از وضعیت امنیت در شهر، رضایت از برابری جنسیتی در شهر، رضایت از سیما و منظر شهر خود، رضایت از وضعیت حمل‌ونقل عمومی، رضایت از وضعیت بهداشت و سلامت شهر خود، رضایت از تعداد پارک و فضاهای سبز، رضایت از وضعیت جمع‌آوری زباله) تشکیل شده که نماگرهای رضایت از وضعیت بهداشت و سلامت شهر خود و رضایت از تعداد پارک‌ها و فضاهای سبز بیشترین اثرات را با بارهای عاملی ۰/۶۵ و ۰/۶۴ را به خود اختصاص داده و نماگر آلودگی صوتی دارای کمترین وزن عاملی یعنی ۰/۲۰ می‌باشد. در نهایت بُعد بانکی بودن در شهر اردبیل با ۹ گویه آشکار موردبررسی قرار گرفت که با زیر شاخص‌های (رضایت از تعداد شعب بانک در سطح شهر، رضایت از تعداد دستگاه‌های خودپرداز در سطح شهر، رضایت از اعطای تسهیلات وام توسط بانک‌ها، رضایت از مهارت کاری کارکنان بانک و مشتری مداری آن‌ها، رضایتمندی از امنیت سیستم بانکی، استفاده از فناوری‌های نوین در بانک‌ها، انجام کار بانکی از طریق موبایل، رضایت از سالم بودن دستگاه‌های خودپرداز، رضایت از پاسخ‌گویی کارکنان بانک‌ها)، مشخص می‌باشند، یافته‌های مدل معادلات ساختاری پژوهش نشان داد که رضایتمندی از امنیت سیستم بانکی با وزن عاملی ۰/۷۲ و استفاده از فناوری‌های نوین در بانک‌ها با وزن ۰/۷۰ دارای بیشترین اثرگذاری بودند و کمترین بار عاملی هم به رضایت از اعطای وام و تسهیلات بانکی با مقدار ۰/۴۸ اختصاص دارد.

همچنین تحلیل کلی مدل پژوهش به این صورت می‌باشد که نماگرهای جذب سرمایه‌گذاری در شهر، رضایتمندی از امنیت سیستم بانکی، استفاده از فناوری‌های نوین در بانک‌ها به ترتیب دارای بیشترین وزن‌های عاملی با مقدار ۰/۷۲، ۰/۷۲ و ۰/۷۰ می‌باشند و کمترین وزن‌های عاملی هم به وضعیت آلودگی صوتی، آگاهی از قوانین شهری، رضایتمندی از امنیت

شهر و محله، رضایتمندی از اعطای تسهیلات و وام بانکی با بارهای عاملی ۰/۲۰، ۰/۳۰، ۰/۳۳ و ۰/۴۸ تعلق دارند. نمودار (۶). تأثیرگذارترین نماگرهای استراتژی توسعه شهری در شهر اردبیل را نمایش می‌گذارد.

شکل (۶). نمودار نماگرهای اثرگذار در مدل ساختاری پژوهش. منبع: یافته‌های پژوهش

در جدول (۷) مقادیر غیراستاندارد خطای معیار، نسبت بحرانی و سطح تحت پوشش مقدار (P) نشان داده شده است. نتایج جدول حاکی از آن است که کلیه پارامترهای لامدا دارای تفاوت معناداری با مقادیر صفر می‌باشند مقدار (P) در کلیه روابط فوق کمتر از ۰/۵ است که نشان می‌دهد کلیه روابط موجود در مدل مورد حمایت داده‌های تجربی قرار گرفته‌اند. همچنین نسبت بحرانی (CR) مناسب (بیشتر از ۱/۹۶) می‌باشد و خطای استاندارد پایین است که نشان‌دهنده این امر است که کلیه روابط موجود در این مدل در سطح مطلوبی قرار دارند.

جدول (۷) نماگرهای اصلی برازش مدل سازی معادلات ساختاری پژوهش.

متغیر مکنون	کد	متغیر آشکار	درجه آزادی	تخمین غیراستاندارد	نسبت بحرانی	نتیجه
شاخص‌های اصلی	K	استراتژی توسعه شهری <<<< زیست پذیری	۱/۹۱	۱/۷۰	۲/۷۳۳	***
	K	استراتژی توسعه شهری <<<< بانکی بودن	۴/۴۰	۱/۵۸	۶/۹۸۳	***
	K	استراتژی توسعه شهری <<<< رقابتی بودن	۵/۷۸	۱/۶۵	۸/۸۸۹	***
	K	استراتژی توسعه شهری <<<< حکمروایی خوب	۵/۵	۱/۶۵	۱/۸۰۳	***
زیست پذیری	A	وضعیت آلودگی در شهر		۱/۰۰۰		
	A	همبستگی اجتماعی، اعتماد و مشارکت اجتماعی	۲/۴۰۱	۱/۹۱۰	۲/۶۳۹	***
	A	دسترسی به مراکز اداری در شهر	۲/۵۶۲	۱/۹۵۸	۲/۶۷۴	***
	A	رضایت از مبلمان شهر شما	۲/۲۰۳	۱/۸۳۱	۲/۶۵۰	***
	A	رضایت از امکانات فرهنگی – تفریحی در شهر شما	۲/۴۱۴	۱/۹۰۰	۱/۶۸۱	***
	A	رضایت از وضعیت مسکن در شهر شما	۲/۳۷۲	۱/۸۹۹	۲/۶۳۹	***
	A	رضایت از وضعیت امنیت در شهر شما	۱/۶۹۲	۱/۷۰۱	۲/۴۱۴	***
	A	رضایت از برابری جنسیتی در شهر شما	۲/۷۲۴	۱/۰۲۱	۲/۶۶۹	***
	A	رضایت از سیما و منظر شهر خود	۲/۲۷۸	۱/۸۵۵	۲/۶۶۳	***
	A	رضایت از وضعیت حمل و نقل عمومی	۲/۲۶۳	۱/۸۵۷	۲/۶۴۱	***
	A	رضایت از وضعیت بهداشت و سلامت شهر خود	۲/۶۵۷	۱/۹۷۸	۲/۷۱۶	***
	A	رضایت از تعداد پارک و فضاهای سبز	۲/۶۲۶	۱/۹۶۸	۲/۷۱۲	***

***	۲/۶۹۱	۱/۰۵۳	۲/۸۳۴	رضایت از وضعیت جمع‌آوری زباله	A	حکروایی خوب شهری
		۱/۰۰۰		رضایت از رعایت حقوق شهروندی	B	
***	۳/۹۵۲	۱/۶۰	۱/۶۳۳	آگاهی از قوانین شهری	B	
***	۷/۰۱۹	۱/۵۰	۱/۰۵۵	رضایت از شهرداری از لحاظ رسیدگی به شکایات	B	
***	۷/۵۳۰	۱/۶۳	۱/۲۲۵	میزان مهارت و تخصص مدیران شهری	B	
***	۷/۰۳۵	۱/۴۵	۱/۰۱۹	اعتراف به خطا و عذرخواهی مدیران شهری	B	
***	۷/۰۴۶	۱/۴۹	۱/۰۴۹	توزیع عادلانه امکانات و خدمات در شهر	B	
***	۷/۰۱۲	۱/۵۷	۱/۰۹۹	برگزاری جلسه پرسش و پاسخ مسئولین شهر	B	
***	۶/۵۵۵	۱/۳۶	۱/۶۶۶	مشارکت در طرح‌ها و پروژه‌های شهری	B	
***	۶/۸۳۵	۱/۳۶	۱/۹۲۹	مشورت با مردم در انجام پروژه‌های شهری	B	
***	۷/۴۲۵	۱/۵۷	۱/۱۶۳	وضعیت نوآوری و خلاقیت در شهر شما	B	
***	۶/۵۵۵	۱/۳۶	۱/۸۹۴	شفافیت هزینه‌ها، قراردادهای شهرداری	B	
***	۷/۴۸۲	۱/۵۱	۱/۱۳۳	پاسخ‌گویی قوانین شهری	B	
***	۷/۱۹۴	۱/۶۰	۱/۱۵۰	کارایی طرح‌ها و پروژه‌های شهری	B	
		۱/۰۰۰		رضایت از تعداد شعب بانک در سطح شهر	C	بانکی بودن
***	۹/۱۰۶	۱/۰۱	۱/۹۲۱	رضایت از تعداد دستگاه‌های خودپرداز در شهر	C	
***	۶/۲۳۶	۱/۳۰	۱/۸۱۲	رضایت از اعطای تسهیلات وام توسط بانک‌ها	C	
***	۸/۲۹۰	۱/۴۴	۱/۱۹۱	رضایت از مهارت کاری و مشتری‌مداری	C	
***	۸/۴۸۸	۱/۵۳	۱/۳۰۲	رضایتمندی از امنیت سیستم بانکی	C	
***	۸/۳۱۹	۱/۴۹	۱/۲۳۷	استفاده از فناوری‌های نوین در بانک‌ها	C	
***	۶/۵۷۸	۱/۶۲	۱/۰۶۲	انجام کار بانکی از طریق موبایل	C	
***	۷/۰۲۸	۱/۴۱	۱/۹۹۱	رضایت از سالم بودن دستگاه‌های خودپرداز	C	
***	۸/۱۳۸	۱/۴۰	۱/۱۴۰	رضایت از پاسخ‌گویی کارکنان بانک‌ها	C	رقابتی بودن
		۱/۰۰۰		رضایت از توزیع عادلانه ثروت	D	
***	۶/۷۹۰	۱/۳۷	۱/۹۳۰	وضعیت بازدید گردشگران خارجی از شهر	D	
***	۷/۸۲۲	۱/۳۶	۱/۰۶۴	ارتباطات بین‌المللی با شهرهای دیگر	D	
***	۷/۱۸۶	۱/۲۴	۱/۸۹۰	وضعیت جذب سرمایه‌گذاری خارجی	D	
***	۷/۴۴۶	۱/۳۶	۱/۰۱۳	وضعیت زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی	D	
***	۷/۹۷۳	۱/۳۱	۱/۰۴۸	جایگاه شهر از لحاظ علمی و فرهنگی	D	
***	۷/۹۵۴	۱/۲۰	۱/۹۵۸	میزان نیروی کار و متخصص در شهر شما	D	
***	۸/۵۴۲	۱/۴۵	۱/۲۴۱	میزان درآمد و اشتغال در شهر شما	D	
***	۷/۸۱۳	۱/۲۷	۱/۹۹۰	میزان صادرات و تولیدات محصولات با کیفیت	D	
***	۱/۲۲۴	۱/۵۳	۱/۲۲۴	شبکه حمل‌ونقل (ریلی، هوایی، جاده‌ای)	D	
***	۶/۴۴۶	۱/۳۶	۱/۸۷۶	وضعیت بستر آموزش برای کسب مهارت	D	

منبع: یافته‌های پژوهش

در جدول (۸). برخی از شاخص‌های نیکویی برآزش مدل ساختاری تحقیق، ملاحظه می‌شوند. آزمون‌های نیکویی برآزش، نشان‌دهنده این است که آیا داده‌ها در حالت کلی با مدل سازگاری دارد یا خیر؛ به عبارت دیگر آیا مدل در حالت کلی قابل قبول می‌باشد یا خیر. مطابق این جدول شاخص کای اسکوئر غیر معنادار برابر با $۱۷۵۸/۷۳۸$ و سطح معنی‌داری ($۰/۰۰۰$) که نتیجه‌ای مطلوب را به نمایش می‌گذارد. همچنین کای اسکوئر نسبی برابر است با $۱/۷۸۷$ که بسیار مناسب است. در شاخص‌های برآزش تطبیقی مقادیر نزدیک به یک نشان‌دهنده برآزش خوب است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود مقادیر برآزش مقتصد بزرگ‌تر از $۰/۵$ است که نشان‌دهنده برآزش خوب است. مقدار شاخص ریشه دوم میانگین خطای مربعات کوچک‌تر از $۰/۸$ یعنی $۰/۵۹$ است نشان‌دهنده یک برآزش مناسب برای مدل است؛ بنابراین، با توجه به جدول زیر، مشخص

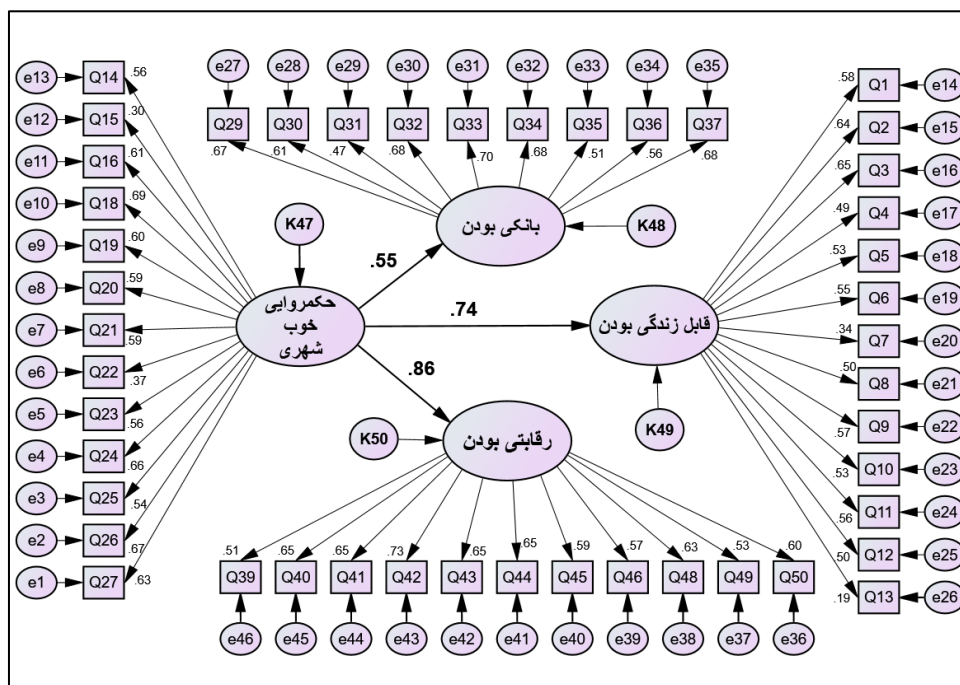
می‌شود که تمامی ضرایب مسیرهای به‌دست‌آمده معنی‌دار است. به عبارتی نتایج به دست آمده از مدل قابل اعتماد بوده و می‌توان به استنباط و تفسیر آماری آن پرداخت.

جدول (۸). شاخص‌های نیکویی برازش مدل‌سازی معادلات ساختاری.

شاخص	شاخص	مقدار به‌دست‌آمده	مقدار قابل تأیید	نتیجه
مطلق	CMIN	۱۷۵۸/۷۳۸	مقدار P بزرگ‌تر از ۰/۵	تأیید نیکویی برازش
	DF	۹۸۴		
	P	-		
نسبی	RMSEA	۰/۵۹	کوچک‌تر از ۰/۸	تأیید نیکویی برازش
	CMIN/DF	۱/۷۸۷	مقدار بین ۱ تا ۳	تأیید نیکویی برازش
	PNFI	۰/۶۳	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۵	تأیید نیکویی برازش
موجز (مقتصد)	PCFI	۰/۷۵۶	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۵	تأیید نیکویی برازش
	IFI	۰/۷۹۷	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۹	عدم تأیید نیکویی برازش
	CFI	۰/۷۹۵	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۹	عدم تأیید نیکویی برازش

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه سوم: بین حکمروایی خوب شهری و سایر ابعاد استراتژی توسعه شهری رابطه معناداری وجود دارد و این شاخص بر بانکی بودن، قابل زندگی بودن و رقابتی بودن شهر اردبیل اثرات معناداری دارد (شکل ۷). جهت بررسی ارتباط بین حکمروایی خوب شهری و بر روی بانکی بودن، قابل زندگی بودن و رقابتی بودن شهر اردبیل از مدل‌سازی معادلات ساختاری بر مبنای سه عامل پنهان استفاده گردید.

شکل (۷). مدل ساختاری اثرات حکمروایی خوب شهری بر ابعاد رقابتی بودن، بانکی بودن، قابل زندگی بودن. منبع: یافته‌های پژوهش

یافته‌های حاصل از مدل مفهومی تحقیق نشان می‌دهد که اثر پارامتر حکمروایی خوب شهری بر روی بانکی بودن، قابل زندگی بودن و رقابتی بودن مثبت و معنادار است به عبارت دیگر افزایش سطح کیفیت حکمروایی خوب شهری در شهر اردبیل

باعث افزایش کیفیت سایر ابعاد استراتژی توسعه شهری می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که عامل حکمروایی خوب شهری به میزان ۰/۵۵ بر بانکی بودن، به مقدار ۰/۷۴ بر قابل زندگی بودن و به مقدار ۰/۸۶ بر رقابتی بودن شهر اردبیل اثرگذار است. با توجه به بارهای عاملی محاسبه‌شده می‌توان چنین استنباط کرد که فرضیه پژوهش تأیید شده است. در جدول (۹) نتایج حاصل از تأیید روابط رگرسیونی ارتباط بین شاخص‌های مورد مطالعه ارائه گردیده است.

جدول (۹). بررسی مسیر و رابطه بین متغیرهای پژوهش با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری

تحلیل مسیر	ضریب تأثیر	T-value	P-value	نتیجه
اثر حکمروایی خوب <<<< بر بانکی بودن	۰/۵۵	۶/۶۶۲	۰/۰۰۰	تأیید رابطه
اثر حکمروایی خوب <<<< بر قابل زندگی بودن	۰/۷۴	۶/۰۷۸	۰/۰۰۰	تأیید رابطه
اثر حکمروایی خوب <<<< بر رقابتی بودن	۰/۸۶	۷/۳۲۳	۰/۰۰۰	تأیید رابطه

منبع: یافته‌های پژوهش

در جدول (۱۰) مقادیر غیراستاندارد خطای معیار، نسبت بحرانی و سطح تحت پوشش مقدار (P) نشان داده شده است. همچنین مقدار (P) در کلیه روابط فوق کمتر از ۰/۵ است که نشان می‌دهد کلیه روابط موجود در مدل مورد حمایت داده‌های تجربی قرار گرفته‌اند.

جدول (۱۰) نماگرهای اصلی برازش مدل‌سازی معادلات ساختاری پژوهش.

متغیر مکنون	کد	نماگر	درجه آزادی	تخمین غیراستاندارد	نسبت بحرانی	نتیجه
شاخص‌های اصلی	K	حکمروایی <<< قابل زندگی بودن	۰/۵۷۹	۰/۰۹۵	۶/۰۷۸	***
	K	حکمروایی <<< رقابتی بودن	۰/۸۰۳	۱۱۰	۷/۳۲۳	***
	K	حکمروایی <<< بانکی بودن	۰/۷۳۹	۱۱۱	۶/۶۶۲	***

منبع: یافته‌های پژوهش

همان‌طور که در جدول (۱۱) مشاهده می‌شود در این مدل نیز بر اساس نتایج بالا می‌توان گفت که همه‌ی شاخص‌های برازش کلی مدل در محدوده قابل قبول قرار دارد.

جدول (۱۱). شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش.

RMR	IFI	PCFI	PNFI	AGFI	X ² /df	RMSEA	X ²
۰/۰۶۲	۰/۷۸۱	۰/۷۴۲	۰/۵۹۲	۰/۶۹۲	۱/۸۴۸	۰/۰۶۲	۱۸۲۱/۸۲۸

منبع: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری

توسعه در هر سرزمینی زمانی محقق می‌شود که برنامه‌ای جامع و پاسخگو و درعین حال کارا و متناسب با شرایط زمان طراحی شود و متناسب با خواسته‌ها و نیازهای افراد جامعه باشد. پس از گذشت چهار دهه از تهیه طرح‌های توسعه شهری در کشور ما و ماهیت خطی، آمرانه، متمرکز و غیرقابل انعطاف این طرح‌ها امروزه شاهد مسائلی مانند ترافیک، آلودگی، عدم توجه به فضاهای عمومی، ترافیک شدید، حاشیه‌نشینی، ناامنی، بیکاری و رشد نامتوازن شهر در ابعاد مختلف هستیم. در طی سال‌های اخیر رویکردی نوین با عنوان راهبرد توسعه شهری از طرف سازمان ائتلاف شهرها با عنوان استراتژی توسعه شهری مطرح شده. فلسفه تهیه طرح‌های راهبرد توسعه شهری را می‌توان از میان برداشتن بحران‌ها، چالش‌ها و مسائل شهری کشورهای درحال توسعه دانست. استراتژی توسعه شهری مسیری را نشان می‌دهد که مشخص می‌کند شهروندان از شهرشان چه

می‌خواهند و راه رسیدن به اهداف شهری را نشان می‌دهد. این رویکرد دارای چهار ویژگی اصلی یعنی بانکی بودن، رقابتی بودن، حکمروایی خوب شهری و رقابتی بودن استوار است.

پژوهش حاضر به بررسی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در شهر اردبیل پرداخته است. نتایج منتج شده حاکی از آن است که محدوده مورد مطالعه از لحاظ نماگرهای مورد بحث در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. در این راستا جهت دستیابی به توسعه همه‌جانبه در شهر اردبیل، باید یک نگرش نظام‌مند و بلندمدت و درعین حال آینده‌نگر سرلوحه اصلی برنامه‌ریزی‌ها قرار بگیرد. همچنین به منظور اجرای پروژه‌های شهری باید یک بازنگری اساسی در سیستم برنامه‌ریزی سنتی موجود (طرح‌های جامع) و توجه به برنامه‌ریزی‌های دقیق و استراتژی‌های بلندمدت، به منظور توسعه شهر انجام شود. مسئله دیگر این است که برای رهایی از معضلات اجرای ناقص طرح‌ها، در گام نخست باید به بومی‌سازی طرح‌ها و ارائه نوعی برنامه‌ریزی بومی بر اساس ویژگی‌های اجتماعی-فرهنگی به عنوان مبنای تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی در شهر اردبیل پردازیم.

همچنین دستیابی به اطلاعات ضروری و اساسی در محیط‌های شهری تنها با بررسی‌های دقیق کارشناسی و میدانی به همراه مشارکت‌های مردمی قابل دستیابی و شناخت است. بنابراین می‌توان گفت که شهروندان هر جامعه‌ای بیش از هر مسئولی علم به مسائل شهری داشته و از قدرت نظر و بینش جمعی برخوردارند، و در صورت مورد توجه قرار گرفتن از سوی مسئولین شهری می‌توانند اثرگذاری قابل توجهی برای آینده شهرها داشته باشند. سخن آخر اینکه اردبیل شهری تاریخی-فرهنگی و دارای ظرفیت‌های بالایی از لحاظ اقلیم، گردشگری، چشم‌اندازهای زیبا، کشاورزی و موسیقی است؛ بنابراین در صورت توجه از سوی سیاست‌گذاران شهری و داشتن یک برنامه‌ریزی استراتژیک و هدف‌گذاری شده، رونق اقتصادی-توریستی این شهر دو چندان شده و قابلیت رقابت‌پذیری آن در سطح شهرهای ایران و حتی بین‌الملل افزایش می‌یابد.

پس از مقایسه نتایج این تحقیق با پژوهش سیاحی و همکاران (۱۳۹۸)، مشخص گردید که میانگین شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در بافت‌های فرسوده شهر اهواز هم از سطح کمی و کیفی مناسبی برخوردار نیستند که با پژوهش حاضر هم سو است. در تحقیقی دیگر که توسط مبارکی و همکاران (۱۳۹۸)، صورت پذیرفت، مشخص شد که شهر زنجان، از لحاظ شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS) از دیدگاه شهروندان و نخبگان از کیفیت نازلی برخوردار است و شاخص‌ها دارای اختلاف معناداری با سطح استاندارد هستند که با پژوهش حاضر مطابقت دارد. غلامی و دولتیاران (۱۴۰۱)، ابعاد استراتژی توسعه شهری، در شهر کاشان را مورد بررسی قرار دادند یافته‌ها نشان داد که میانگین شاخص‌های حکمروایی خوب، رقابتی بودن، بانکی بودن و قابل زندگی بودن از نظر شهروندان با میانگین (۲/۹۱) از مقدار معیار (۳) فاصله داشته و کیفیت نامطلوبی را در این شهر به نمایش گذاشته‌اند که با نتایج پژوهش حاضر یکسان است. علی‌اکبری و کماسی (۱۳۹۷)، بعد رقابتی بودن کلان‌شهرهای کشور را مورد سنجش قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که اغلب کلان‌شهرهای کشور از لحاظ شاخص رقابت‌پذیری از توسعه ناموزونی برخوردارند دارند که با نتایج این تحقیق مشابه است. در نهایت سلیمی سبحان و همکاران (۱۳۹۶)، در تحقیقی با عنوان بررسی و تحلیل شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS) در شهر کازرون نظرات مدیران و شهروندان را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که شاخص‌های مورد بحث در قلمرو مورد مطالعه جایگاه مناسبی ندارند و از سطح مطلوب و مقدار معیار فاصله دارند که با پژوهش حاضر مطابقت دارد.

پیشنهادهای

رقابت‌پذیری: در راستای رقابت‌پذیری شهر اردبیل می‌توان از فناوری‌های نوین و دانش‌بنیان و استفاده نظرات نخبگان - صاحب‌نظران و نیروهای متخصص شهری بهره برد، همچنین می‌توان از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل شهر برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، توسعه زیرساخت‌ها افزایش تولیدات و صادرات برای رشد شهر استفاده کرد.

زیست‌پذیری: توجه به امنیت زنان و کودکان، اهمیت دادن به مقوله سلامت، دسترسی به خدمات، حمل‌ونقل عمومی با کیفیت، داشتن مسکن مناسب، فضاهای سبز شهری با طراوت و ایجاد اشتغال برای جوانان می‌تواند زیست‌پذیری و قابل زندگی بودن در شهر اردبیل را به طرز چشم‌گیری افزایش دهد.

بانکی بودن: افزایش تعداد شعب بانک‌ها و اعطای تسهیلات کم‌بهره، تعمیر دستگاه‌های خودپرداز، بالا بردن مهارت کاری و اخلاقی کارکنان بانک‌ها و آموزش در راستای بانکداری الکترونیک می‌تواند به توسعه شاخص بانکی بودن در شهر اردبیل کمک شایانی کند.

حکمرمایی مطلوب: ایجاد نظام مدیریت یکپارچه شهری غیرمتمرکز، مشارکت دادن شهروندان در تصمیمات شهری، مشورت با شهروندان در طرح‌های شهری، پاسخگویی مدیران و شفافیت اداری و پایبندی به قانون می‌تواند زمینه را برای حکمرمایی مطلوب در شهر اردبیل فراهم سازد.

تقدیر و تشکر

از همه شهروندان محترم شهر اردبیل که ما را در انجام این پژوهش یاری رساند صمیمانه تشکر می‌کنیم.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

جمع‌آوری داده‌ها: سمیرا سعیدی، تهیه گزارش پژوهش: محمدحسن یزدانی؛ تحلیل داده‌ها: کامران دولتیاریان

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- احد نژاد، محسن؛ حیدری، محمدتقی، تیموری، اصغر و طهماسبی مقدم، حسین. (۱۳۹۷). تحلیلی بر شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) با رویکرد برنامه‌ریزی استراتژیک، (مطالعه موردی: شهر زنجان)، *فصلنامه مطالعات عمران شهری*، ۲ (۵)، ۲۲-۴.
- اسفندیاری، آناهیتا؛ رضایی، محمدرضا و شمس‌الدینی، علی. (۱۴۰۱). اثرات حکمرمایی خوب شهری بر بهبود کیفیت زندگی (مطالعه موردی: منطقه یک شهر شیراز)، *فصلنامه توسعه پایدار محیط جغرافیایی*، ۴ (۷): ۱۲۸-۱۱۴.
- افضح حسینی، فاطمه السادات؛ ذبیحی، حسین و جهان‌شاه لو، لعل. (۱۳۹۷). جایگاه، ابعاد و تحقق رقابت‌پذیری شهری در مدیریت شهری، *فصلنامه مطالعات مدیریت شهری*، ۱۰ (۳۴): ۹۱-۷۸.
- اندستا، فروغ، روستایی، شهرپور. (۱۴۰۰). ارزیابی عوامل مؤثر بر اجرای حکمرمایی شهری مشارکتی در منطقه ۲ کلان‌شهر تبریز، *مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۵ (۷۶): ۵۵-۴۳.
- پوراحمد، احمد؛ حاتمی نژاد، حسین، شیخی، عبدالله و شریف‌زاده اقدام، ابراهیم. (۱۳۹۴). تحلیل جایگاه پیرانشهر بر اساس شاخص‌های استراتژی توسعه شهری، *مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای*، ۷ (۲۵): ۵۸-۳۵.
- جوادی، راضیه. (۱۴۰۰). بررسی اثرگذاری شاخص رقابت‌پذیری و دارایی بانک‌ها بر خلق نقدینگی در بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با تأکید بر مطالبات معوق بانکی، *اولین کنفرانس بین‌المللی مهندسی صنایع، مدیریت، اقتصاد و حسابداری*.
- حسینی پارسا، مجید؛ الیاسی، مهدی، طباطبائی‌ان، سید حبیب‌الله و حنفی زاده، پیام. (۱۳۹۷). الگوی توسعه خدمت جدید در اپراتوری تلفن همراه ایران، *نشریه مدیریت و نوآوری*، ۷ (۱): ۱۵۲-۱۱۹.

- حسینی، علی؛ حسین محمدی، محمد، کبیری، زهرا و ضربی کناری، رامین. (۱۴۰۱). تحلیل و ارزیابی مؤلفه‌های راهبرد توسعه شهر در شهرهای کوچک؛ مورد مطالعه شهر گلوگاه، مازندران، نشریه علمی معماری و شهرسازی/ایران، ۱۳ (۲): ۱۱۱-۱۲۹.
- رضویان، محمدتقی؛ هاشمی، حسین و سجادی، ژیللا. (۱۳۹۶). نقش مدیریت شهری در رویکرد راهبرد توسعه شهری (CDS) مورد: شهر قزوین. فصلنامه جغرافیا، ۱۵ (۵۴): ۱۴۴-۱۳۰.
- رفاح کهریز، آرش؛ محمد زاده، یوسف؛ محسنی زنوزی، سید جمال‌الدین؛ برنج‌آبادی، میر هاشمی و قاسم‌زاده، نگار (۱۳۹۸). تأثیر رقابت‌پذیری بر عملکرد اقتصادی در کشورهای منتخب در حال توسعه و توسعه‌یافته، سیاست‌های راهبردی و کلان، ۷ (۲۵): ۸۶-۱۰۷.
- رفیعی، کیوان؛ نجفی، احمد و تدین، بهاره. (۱۴۰۱). برنامه‌ریزی توسعه سکونتگاه‌های حاشیه‌ای کلان‌شهرها با رویکرد استراتژی توسعه شهری (CDS) (منطقه مطالعاتی: محله عرب اصفهان)، فصلنامه پژوهش‌های مکانی فضایی، ۶ (۲): ۸۹-۷۳.
- رهبرنیا، غلام‌حسین؛ سعیدی رضوانی، نوید و دولت‌آبادی، فریبرز. (۱۴۰۱). ارزیابی تحقق‌پذیری برنامه‌های میان‌مدت شهرداری کلان‌شهرها مطالعه موردی: برنامه پنج‌ساله راهبردی و عملیاتی شیراز (۱۳۹۷-۱۳۹۲). فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی/انسانی، ۵۴ (۴): ۱۵۶۳-۱۵۸۵.
- رهنما، محمدرحیم، شریفی، بابزید. (۱۳۹۴). تحلیل وضعیت شهر اشنویه به لحاظ شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS)، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای، ۶ (۱۹): ۴۲-۲۷.
- زیاری، کرامت‌الله؛ حسینی، علی و بهزادی راد، مسعود. (۱۴۰۱). تحلیل و شناسایی پیشران‌های کلیدی راهبرد توسعه شهری (CDS) در برنامه‌ریزی شهر، رویکرد آینده‌پژوهی به مقوله شهر، فصلنامه شهر پایدار، ۵ (۳): ۶۰-۳۹.
- سلیمی، سبحان، محمدرضا؛ ابراهیم‌زاده، عیسی و منصوری، کامران. (۱۳۹۶). بررسی و تحلیل شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS)، (مطالعه موردی: شهر کازرون)، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی. ۱۴ (۲): ۴۴۰-۴۲۷.
- سیاحی، زهرا؛ رهنما محمدرحیم و اجزا شکوهی محمد. (۱۳۹۸). رویکرد استراتژی توسعه شهری (CDS) در احیای بافت فرسوده نمونه موردی: بخش مرکزی شهر اهواز، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۷ (۴): ۳۱۰-۲۹۷.
- شاطریان، محسن؛ کیانی سلمی، صدیقه، سیده زهرا، میر داداشی کاری. (۱۳۹۸). مدل‌سازی نقش دانش، نگرش و ارزش‌های محیط‌زیستی گردشگران در بروز رفتارهای سازگار با محیط (نمونه موردی: گردشگران ایرانی و خارجی شهر قم)، فصلنامه علوم محیطی، ۱۷ (۲): ۲۲۸-۲۰۷.
- علی‌اکبری، اسماعیل؛ خداداد کاشی، فرهاد و کماسی، حسین. (۱۳۹۷). ارزیابی رقابت‌پذیری اقتصادی کلان‌شهرهای ایران، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۸ (۲۹): ۲۶-۱۳.
- غلامی، یونس، دولتیاریان، کامران. (۱۴۰۱). سنجش ابعاد استراتژی توسعه شهری با رویکرد توسعه پایدار مطالعه موردی: شهر کاشان، فصلنامه شهر پایدار، ۵ (۱): ۱۴۷-۱۳۳.
- قاسمی راد، حمدالله، لطفی کوروش. (۱۳۹۸). بررسی برنامه‌ریزی راهبردی شهر اهواز با تأکید بر رویکرد توسعه پایدار، فصلنامه جغرافیا و روابط انسانی، ۱ (۴): ۴۱-۲۴.
- کریمیان بستانی، مریم، راشکی قلعه‌نو، مصطفی. (۱۳۹۹). تحلیل دستیابی به توسعه پایدار با تأکید بر استراتژی توسعه شهری (CDS)، فصلنامه پژوهش در علوم، مهندسی و فناوری، ۶ (۲): ۷۶-۶۹.
- مبارکی، امید؛ سرور، هوشنگ و حاتمی، فتح‌الله. (۱۳۹۸). ارزیابی شاخص‌های راهبرد توسعه شهری (CDS) در زنجان، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، ۱۱ (۳۸): ۲۳-۱۰.
- محمدی، علی‌اصغر؛ مرادی، محمد و اکبری، اصغر. (۱۳۹۹). بررسی تحلیلی مزایای شهر الکترونیک، فصلنامه جغرافیا و روابط انسانی، ۳ (۱): ۲۷۷-۳۸۴.
- مشکینی، ابوالفضل، ضرغام فرد، مسلم. (۱۳۹۸). برنامه‌ریزی مسکن شهری با نگاهی به/ایران، انتشارات سمت، صفحات ۱۴۶-۱۴۵.
- معاونت شهرسازی و معماری شهرداری اردبیل (۱۳۹۶). نقشه محلات بر اساس دستورالعمل محله بندی و پهنه‌بندی شهری صادره از وزارت کشور.

- مقیسه، محمدجواد؛ احمدی، حسن و همافر، میلاد. (۱۴۰۱). برنامه‌ریزی برای رقابت‌پذیری شهری در مقیاس منطقه (مورد مطالعه: استان مازندران)، فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری و منطقه‌ای، ۷ (۲۱): ۵۸-۲۵.
- مهدی زاده، جواد. (۱۴۰۰). برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری (تجربیات/خبر جهانی و جایگاه آن در ایران)، انتشارات آرمان شهر.
- مهری، معصومه، ایستگلدی، مصطفی. (۱۴۰۰). بررسی اثرات حکمروایی خوب شهری بر شکوفایی شهری در شهر شیراز، فصلنامه جغرافیا و روابط انسانی، ۵ (۱): ۲۸۸-۲۷۳.
- موسوی، میر سعید، کیخسروی، پریسا. (۱۳۹۸). امکان‌سنجی راهبرد توسعه شهر (CDS)، با اولویت‌بندی استراتژی‌های توسعه به روش AHP نمونه موردی: شهر اسلام‌آباد. ماهنامه تخصصی شایک، سال ۵ (۶): ۱۰-۱.
- هوشیار، حسن. (۱۳۹۹). چشم‌انداز سازی مشارکتی مبتنی بر راهبرد CDS در شهرهای مرزی مطالعه موردی: شهر مرزی اشنویه، فصلنامه علمی علوم و فنون مرزی، ۹ (۴): ۲۰۱-۱۷۱.
- Afzah Hosseini, Fatemeh Sadat; Zabihi, Hossein, Jahanshah Lu, Lala. (2017). The position, dimensions and realization of urban competitiveness in urban management, Urban Management S Annoni, P. Dijkstra, L. (2019). Regional Competitiveness Index, EU regional and urban development, *Regional and Urban Policy*. https://ums.srbiau.ac.ir/article_13169.html
- Ahad Nejad, Mohsen; Heydari, Mohammad Taqi, Timouri, Asghar, Tahmasabi Moghadam, Hossein. (2017). An analysis of the indicators of urban development strategy (CDS) with a strategic planning approach, (case study: Zanjan city), *Urban Studies Quarterly*, 2 (5), 4-22. (in persian). <https://ensani.ir/fa/article/382454>
- Ali Akbari, Ismail; Khodadad Kashi, Farhad, Kamasi, Hossein. (2017). Evaluating the economic competitiveness of Iranian metropolises, *Regional Planning Quarterly*, 8 (29): 13-26. (in persian). <https://www.sid.ir/paper/230680/fa>
- Ambrose, G., Das, K., Fan, Y., Ramaswami, A., (2020). Is gardening associated with greater happiness of urban residents? A multi-activity, dynamic assessment in the Twin- Cities region, USA. *Landscape Urban Plann.* 198, 103776. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2020.103776>
- Andesta, Forough, Rustai, Shahrivar. (2021). Evaluation of effective factors on the implementation of participatory urban governance in the 2nd region of Tabriz metropolis, *Journal of Geography and Planning*, 25 (76): 43-55. (in persian). <https://dx.doi.org/10.22034/gp.2021.10837>
- Arefi, M., Nasser, N., (2021). Urban design, safety, livability, & accessibility. *Urban Design Int.* 26 (1), 1-2. studies, 10 (34): 91-7. (in persian). https://ums.srbiau.ac.ir/article_13169.html
- Badland, H. Whitzman, L. A, Butterworth, H. (2014). Urban Liveability: Emerging Lesson From Australian for exploring the potential for indicators to measure the social determinants of health, *Social Science and Medicine*, 111: 64-73. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.04.003>
- Broccardo, L., Culasso, F., & Mauro, S.G. (2019). Smart City Governance: Exploring the Institutional Work of Multiple Actors towards Collaboration, *International Journal of Public Sector Management*, 32 (4), 367-387. ISSN: 0951-3558.
- Chang, Ha-Joon (2019). *Kinking Away the Ladder – Development Strategy in DC*.
- Cities Alliance. (2020). Strategic City Planning: Can you take a CDS for one city and use it as a model for other cities? Accessed at: <https://www.Citiesalliance.org/strategic-city-planning>
- Costamagna, F., Lind, R., Stjernstrom, O., (2019). Livability of urban public spaces in northern Swedish cities: the case of Umea. *Planning Practice and Research*. 34 (2), 131-14: <https://doi.org/10.1080/02697459.2018.1548215>
- CTBUH. (2020). *The Skyscraper Center, Council on Tall Buildings and Urban Habitat*, <http://www.skyscrapercenter.com> (Last Seen: 03.07.2020).
- De Graaf, R. S.; Dewulf, G. P. M. R. M. R. (2020). Applying the lessons of strategic urban planning learned in the developing world to the Netherlands: A case study of three industrial area development projects. *Habitat International*, 34 (4), pp. 471 -477. <http://dx.doi.org/10.1016/j.habitatint.2010.02.005>

- Deputy of Urban Planning and Architecture of Ardabil Municipality (2017). Map of neighborhoods based on neighborhood and urban zoning instructions issued by the Ministry of Interior. (in Persian)
- Elrouby, S. (2020). *Potential economies*. Graduation Thesis, MSc Management in Built Environment, TU Delft.
- Esfandiari, Anahita; Rezaei, Mohammadreza, Shamsaldini, Ali. (2022). The effects of good urban governance on improving the quality of life (case study: Shiraz district one), *Sustainable Development of the Geographical Environment*. (in persian). [10.52547/sdge.4.7.114](https://doi.org/10.52547/sdge.4.7.114)
- Fu, B.o., Yu, D., Zhang, Y (2019). The livable urban landscape: GIS and remote sensing extracted land use assessment for urban livability in Changchun Proper, China. *Land Use Policy*. 87, 104048. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.104048>
- Ghasemi Rad, Hamdallah, Lotfi Korosh. (2018). Review of strategic planning of Ahvaz city with emphasis on sustainable development approach, *geography and human relationships*, 1(4):41-24. (in persian). <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26453851.1398.1.4.2.3>
- Ghasemi, K., Hamzenejad, M., Meshkini, A., (2018). The spatial analysis of the livability of 22 districts of Tehran Metropolis using multi-criteria decision-making approaches. *Sustainable Cities and Society*. 38, 382–404. DOI:10.1016/j.scs.2018.01.018
- Gholami, Yunus, Doltiyarian Kamran. (2022). Measuring the dimensions of urban development strategy with sustainable development approach, a case study: Kashan City, *Journal of Sustainable City*, 5 (1): 133-147. (in persian). <https://doi.org/10.22034/jsc.2021.236609.1266>
- Griffiths, S., & Sovacool, B. (2020). Rethinking the future low-carbon city: Carbon neutrality, green design, and sustainability tensions in the making of Masdar City. *Energy Research & Social Science*, 62(101368), 1-9. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.erss.2019.101368>
- Hasni Parsa, Majid; Eliyasi, Mahdi, Tabatabaian, Seyed Habibullah, Hanafizadeh, Payam (2017) New service development model in Iran's mobile phone operator, *Innovation Management Journal*, 7 (1): 119-152. (in persian). https://www.nowavari.ir/article_81020.html
- Hodkinson, G., Galal, H., & Martin, C. (2018). *Circular Economy in Cities Evolving the model for a sustainable urban future*. In Collaboration with PwC. https://www3.weforum.org/docs/White_paper_Circular_Economy_in_Cities_report_2018.pdf
- Hoshir, Hassan (2019). Collaborative visioning based on CDS strategy in border cities, a case study: the border city of Ashnoye, *Journal of Border Science and Technology*, 9 (4): 171-201. (in persian). <https://www.sid.ir/paper/410634/fa>
- Hosseini, Ali; Hossein Mohammadi, Mohammad, Kabiri, Zahra, Zargabi Kanari, Ramin. (2022). Analysis and evaluation of the components of city development strategy in small cities; The case study of Gulgah city, Mazandaran Iranian *Journal of Iranian Architecture & Urbanism*, 13 (2): 111-129. (in persian). <https://doi.org/10.30475/isau.2022.280499.1682>
- Javadi, Razia. (2021). Investigating the effect of banks' competitiveness index and assets on the creation of liquidity in banks admitted to the Tehran Stock Exchange with an emphasis on overdue bank claims, the first international conference on industrial engineering, management, *economics and accounting*. (in persian). <https://civilica.com/doc/1220631/>
- Jiang, D. (2020). The construction of smart city information system based on the Internet of Things and cloud computing. *Computer Communications*, 150, 158-166. <https://doi.org/10.1016/j.comcom.2019.10.035>
- Kalia, P., & Kalia, P. (2017). Service quality scales in online retail: methodological issues. *International Journal of Operations & Production Management*, 37(5), 630-663. DOI:10.1108/IJOPM-03-2015-0133.
- Kao, T. W. D., & Lin, W. T. (2016). The relationship between perceived eservice quality and brand equity: A simultaneous equations system approach. *Computers in Human Behavior*, 57, 208-218. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.12.006>

- Karimian Bostani, Maryam, Rashki Ghalelou, Mustafa. (2019). Analyzing the achievement of sustainable development with an emphasis on urban development strategy (CDS), *Journal of Research in Science, Engineering and Technology*, 6(2): 76-69. (in persian). <https://civilica.com/doc/986698/>
- Kashef, M., (2016) 6. Urban livability across disciplinary and professional boundaries. *Front. Architectural Res.* 5 (2), 239–253. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2016.03.003>
- Kose, E., Vural, D., Canbulut, G., (2020). The most livable city selection in Turkey with the grey relational analysis. *Grey Systems-Theory and Application*. 10 (4), 529–544. DOI:10.1108/GS-04-2020-0042
- Li, C.B., Chi, I., Zhang, X., Cheng, Z.W., Zhang, L., Chen, G., (2015). Urban and rural factors associated with life satisfaction among older Chinese adults. *Aging & Mental Health* 19 (10), 947–954. <https://doi.org/10.1080/13607863.2014.977767>
- Li, W., & Yi, P. (2020). Assessment of city sustainability dCoupling coordinated development among economy, society and environment. *Journal of Cleaner Production*, 256(120453), 1-10. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120453>
- Liang, L.i., Deng, X., Wang, P., Wang, Z., Wang, L., (2020). Assessment of the impact of climate change on cities livability in China. *Sci. Total Environ.* 726, 138339. DOI: 10.1016/j.scitotenv.2020.138339
- Mahdizadeh, Javad (2021). *Strategic planning of urban development (recent global experiences and its place in Iran)*, Utopia Publications. (in persian).
- Majuri, P., Kumpula, A., Vourisalo, T. (2020). Geoenergy permit practices in Finnish municipalities – Challenges with good governance, *Energy Strategy, Reviews* 32. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2020.100537>
- Markus, G.B. and Krings, A., (2020). Planning, Participation, and Power in a Shrinking City: The Detroit Works Project, *Urban Affairs*, 42(8), 1141-1163 <https://doi.org/10.1080/07352166.2020.1779009>
- Marshall, W. E. (2013). An Evaluation of Livability in Creating Transit-Enriched Communities for Improved Regional Benefits, *Research in Transportation Business & Management*, 7: 54–68. <https://doi.org/10.1016/j.rtbm.2013.01.002>.
- Mehri, Masoumeh, Eastgaldi, Mostafa. (2021). Investigating the effects of good urban governance on urban prosperity in Shiraz, *geography and human relationships*, 5 (1): 288-273. (in persian). <https://doi.org/10.22034/gahr.2022.330647.1668>
- Meshkini, Abolfazl, Zargham Fard, Muslem. (2018). *Urban housing planning with a view to Iran*, Samt Publications, pages 145-146. (in persian).
- Mobaraki, Omid; Sarwar, Houshang, Hatami, Fathullah. (2018). Evaluation of urban development strategy (CDS) indicators in Zanjan, *Urban Management Studies*, 11 (38): 10-23. (in persian). https://ums.srbiau.ac.ir/article_15332.html
- Moghiseh, Mohammad Javad; Ahmadi, Hassan, Hamafar, Milad. (2022). Planning for urban competitiveness at the regional scale (case study: Mazandaran province), *Urban and Regional Development Planning*, 7 (21): 25-58. (in persian). <https://doi.org/10.22054/urdp.2022.66316.1412>
- Mohammadi, Ali Asghar; Moradi, Mohammad, Akbari, Asghar. (2019). An analytical review of the benefits of the electronic city, *geography and human relationships*, 3(1): 277-384. (in persian). <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26453851.1399.3.1.20.5>
- Mouratidis K (2021). Urban planning and quality of life: A review of pathways linking the built environment to subjective well-being. *Cities*. 115:103229. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103229>

- Mouratidis, K., (2018). Is compact city livable? The impact of compact versus sprawled neighborhoods on neighborhood satisfaction. *Urban Studies*. 55 (11), 2408–2430. <https://doi.org/10.1177/0042098017729109>
- Mousavi, Mir Saeed and Ki Khosravi, Parisa. (2018). Feasibility of city development strategy (CDS) by prioritizing development strategies using AHP method, case example: Islamabad city. *Specialized Monthly Shabak*, 5 (6): 1-10. (in persian). <https://www.sid.ir/paper/524571/fa>
- Ni, P. and Kresl, P. (2018). The Global Urban Competitiveness Report, Edward Elgar Cheltenham, UK Northampton, MA, USA.
- Okulicz-Kozaryn, A., Valente, R.R., (2019). Livability and subjective well-being across European cities. *Appl. Res. Quality Life* 14 (1), 197–220. Applied doi.org/10.1007/s11482-017-9587-7
- Omri, A., Mabrouk, N. (2020). Good governance for sustainable development goals: Getting ahead of the pack or falling behind? *Environmental Impact Assessment Review*, 83. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2020.106388>
- Paul, A., Sen, J., (2018). Livability assessment within a metropolis based on the impact of integrated urban geographic factors (IUGFs) on clustering urban centers of Kolkata. *Cities*, 74, 142–150. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.11.015>
- Pourahmad, Ahmad; Hataminejad, Hossein, Sheikhi, Abdullah, Sharifzadeh Aghdam, Ibrahim. (2014). Analysis of the position of Piranshahr based on the indicators of urban development strategy, *urban and regional studies and research*, 7 (25): 58-35. (in persian). https://urs.ui.ac.ir/article_20136.html
- Rafah Kahriz, Arash; Mohammadzadeh, Yusuf; Mohseni Zenozi, Seyyed Jamaluddin; Brinzabadi, Mir Hashemi and Ghasemzadeh, Negar (2018) The impact of competitiveness on economic performance in selected developing and developed countries, *Quarterly Journal of Strategic and Macro Policies*, 7 (25): 107-86. (in persian). [10.32598/JMSP.7.1.86](https://doi.org/10.32598/JMSP.7.1.86)
- Rafiei, Keyvan; Najafi, Ahmed, Tedin, Bahareh. (2022). Planning the development of peripheral settlements of metropolises with the approach of urban development strategy (CDS) (study area: Arab neighborhood of Isfahan), *Journal of Space and Place Studies*, 6 (2): 73-89. (in persian). <https://www.sid.ir/paper/1030464/fa>
- Rahbarnia, Gholam Hossein; Saidi Rizvani, Navid and Dolatabadi, Fariborz. (2020). Assessing the realizability of mid-term plans of metropolitan municipalities, a case study: the five-year strategic and operational plan of Shiraz (1392-1397). *Human Geography Research*, 54 (4): 1563-1585. (in persian). <https://doi.org/10.22059/jhgr.2021.311294.1008186>
- Rahnama, Mohammad Rahim, Sharifi, Bayazid. (2014). Analyzing the situation of Ashnoye city in terms of indicators of urban development strategy (CDS), *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 6 (19): 27-42.-770. (in persian). <https://doi.org/10.22111/gaij.2016.2438>
- Razovian, Mohammad Taghi; Hashemi, Hossein and Sajjadi, Jila. (2016). The role of urban management in the approach of urban development strategy (CDS) case: Qazvin city. *Journal Geography*, 15(54): 144-130. (in persian). https://mag.iga.ir/article_254288.html
- Saitluanga, B. L. (2014). Spatial pattern of urban livability in Himalayan Region: A case of Aizawl City, India. *Social Indicators Research*, 117(2), 541-559. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0362-3>
- Salimi, Subhan, Mohammadreza; Ebrahimzadeh, Isa, Mansoori, Kamran. (2016). Review and analysis of urban development strategy (CDS) indicators, (Case study: Kazeroon city), *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 14 (2): 440-427. (in persian). https://jshsp.rasht.iau.ir/article_667729.html
- Sayahi, Zahra; Rahnama Mohammad Rahim, Azha Shakohi Mohammad (2018) Approach of Urban Development Strategy (CDS) in revitalizing worn-out fabric, a case study: the central part of Ahvaz city, *Regional Planning Quarterly*, 7 (4): 297-310. (in persian). <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22286462.1396.7.4.19.5>

- Shatrian, Mohsen; Kayani Salmi, Sediqeh, Seyedah Zahra, Mir Dadashi Kari. (2018). Modeling the role of knowledge, attitude and environmental values of tourists in the emergence of environmentally friendly behaviors (case example: Iranian and foreign tourists of Qom), *Environmental Sciences Quarterly*, 17 (2): 228-207. (in persian). <https://doi.org/10.29252/envs.17.2.207>
- Simon Elias Bibria, John Krogstieć, Mattias K€arrholm (2020). Compact city planning and development: Emerging practices and strategies for achieving the goals of sustainability, *Journal Developments in the Built Environment*, 4 (2020). 1-18. DOI:10.1016/j.dibe.2020.100021
- Soushi, Suzuki. & Peter, Nijkamp. (2018). Winners in the urban champions league – A performance assessment of Japanese cities by means of dynamic and superefficient DEA, *Journal of Urban Management*, Vol.7, pp.6–20. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2018.01.001>
- The Economist Intelligence Unit (2015). *Liveability ranking and overview*, London, England.
- UN. (2019). Department of Economic and Social Affairs, Population Division. *World Urbanization Prospects: The (2018). Revision (ST/ESA/SER.A/420)*. United Nations, New York.
- United Nations Development Programme, (2018). *Sustainable urbanization strategy*, New York, NY, 10017 USA.
- Villamejor -Mendoza, F. (2020). Competitive cities: implications for better public service, *Policy Design and Practice*, PP: 445-461, DOI: 10.1080/25741292.2020.1832741
- Weimin, Li. & Xiaoyang, Wang. (2020). The role of Beijing's securities services in Beijing–Tianjin–Hebei financial integration: A financial geography perspective, *Cities*, Vol.100, pp.665- 674. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2019.02.016>
- Wesley, E. M., (2013). An evaluation of livability in creating transi-enriched communities for improved regional benefits. University of Colorado Denver, Department of Civil Engineering, USA. DOI:10.1016/j.rtbm.2013.01.002
- WHO. (2020). *Air pollution*. Retrieved from <https://www.who.int/airpollution/en/>.
- Wresa, M. A., & Kowalski, A. M. (2018). *Poland: Competitiveness Report 2018: The Role of Cities in Creating Competitive Advantages*. World Economy Research Institute, Warsaw School of Economics.
- Yigitcanlar, T., & Inkinen, T. (2019). Geographies of disruption. Place making of innovation in the age of knowledge economy. *Springer*, 225-227. DOI:10.1007/978-3-030-03207-4
- Zhan, D.S., Kwan, M.P., Zhang, W.Z., Fan, J., Yu, J.H., Dang, Y.X., (2018). Assessment and determinants of satisfaction with urban livability in China. *Cities*, 79, 92–101. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.02.025>
- Ziari, keramatollah; Hosseini, Ali, Behzadi Rad, Masoud. (2022). Analyzing and identifying the key drivers of the city development strategy (CDS) in city planning, a future research approach to the city category, *Journal of Sustainable City*, 5 (3): 39-60. (in persian). <https://doi.org/10.22034/jsc.2022.339279.1621>